

VINERI 15 MARTIE 2002 • ANUL LII NR. 11

FOAIA

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

„Sînt mulțumit de viața mea împlinită”

„Cele 12 puncte” ale minorităților

Liceul Românesc va avea, în sfîrșit, trupă de teatru?

CALENDAR ORTODOX

18 martie, luni – Sfântul Chiril, Patriarhul Ierusalimului. (Începutul Postului Mare).
 19 martie, marți – Sf. Mc. Hrisant, Daria, Ilaria și Panhariu.
 20 martie, miercuri – Cuv. Mucenici uciși în Mănăstirea Sf. Sava.
 21 martie, joi – Cuv. Iacob, Episcopul și Mărturisitorul; Sf. Toma și Serapion.
 22 martie, vineri – Sf. Sfințit Mc. Vasile din Ancira; Sf. Drosida.
 23 martie, sâmbătă – Cuv. Mc. Nicon și cei 199 mucenici care au mărturisit împreună cu el. (Pomenirea morților – Sâmbăta Sfântului Teodor).
 24 martie, duminică – Înaintepăznuirea Bunei Vestiri; Cuv. Zaharia; Sf. Mc. Luca. Duminică a I-a din Post (a Ortodoxiei).

Un nume pe săptămână

Victoria (22 martie) – nume augural de origine latină, creat pe baza adjectivului *victor*, „învingător, victorios”. Nume calendaristic creștin. Numele a pătruns în onomastica română datorită influenței latino-catolice în Transilvania.

Una dintre cele mai renumite Victorii, este protagonista romanului „Baltagul” de Mihail Sadoveanu, *Vitoria Lipan*. În timpul reginei *Victoria*, Marea Britanie a atins apogeul puterii maritime și coloniale. Perioada de înflorire economică și culturală din a doua jumătate a secolului XIX este cunoscută sub denumirea de epoca victoriană.

AGENDĂ

18 martie

1844 – s-a născut *Nikolai Andreevici Rimski-Korsakov*, compozitor, dirijor, muzicolog rus.

1906 – *Traian Vuia* a realizat, la Paris, primul zbor din lume cu un aparat mai greu decât aerul și exclusiv cu mijloace proprii de bord.

19 martie

721 î.e.n. – *prima eclipsă solară*, înregistrată în analele istoriei mondiale, a fost văzută din Babylon.

1895 – s-a născut, la Cîmpulung-Muscel, *Ion Barbu*, poet și matematician român.

1917 – s-a născut, la București, compozitorul și pianistul de concert român *Dinu Lipatti*.

20 martie

1820 – s-a născut, la Husi, în Moldova, *Alexandru Ioan Cuza*, primul domnitor al Principatelor Române Unite (între 1859-1866).

1831 – s-a născut pictorul român *Theodor Aman*.

1998 – Miniștri român și ungar ai Apărării au semnat, la Budapesta, „Acordul între Guvernul României cu Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Batalionului mixt de menținere a păcii”.

21 martie

1685 – s-a născut, la Eisenach, compozitorul german *Johann Sebastian Bach*.

1944 – C.I.C. Brătianu și Iuliu Maniu au adresat mareșalului Ion Antonescu, o scrisoare în care i-au cerut să convină cu Germania, în privința ieșirii României din război.

22 martie

1832 – s-a stins din viață scriitorul și poetul german *Johann Wolfgang Goethe*.

23 martie

1842 – a murit scriitorul francez *Henry Beyle Stendhal*, autorul vestitelor romane „Roșu și negru” și „Mănăstirea din Parma”.

1917 – *proclamația Regelui Ferdinand I*, în care promite pământ țăranilor și vot universal.

24 martie

1847 – s-a născut, la Iași, istoricul și filosoful *Alexandru I. Xenopol*.

Din agenda culturală a UCRU

La sfârșitul săptămânii trecute, la Giula s-a ținut ședința prezidiului Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În cadrul întâlnirii s-au fixat datele unor noi programe culturale din săptămânile următoare. Astfel, vinerea viitoare, la 22 martie, la sediul UCRU va avea loc lansarea volumului lui *Gheorghe Santău*, cu titlul „Amintiri”. Cartea recent apărută va fi prezentată de *Mihai Cozma* din

Seghedin. Următoarea manifestare de mare amploare va fi sărbătorirea a 20 de ani de la pornirea emisiunilor în limba română la Televiziunea Maghiară. Aceasta va avea loc la sediul Uniunii în ultima sâmbătă din luna următoare, la 27 aprilie. La programul acestei zile vor fi invitați toți foștii colaboratori ai Ecranului Nostu și ai altor emisiuni românești și se plănuiește or-

ganizarea unui festival al filmului românesc. Uniunea Culturală a primit invitație și în acest an la congresul FUEN-ului (Uniunea Federală a Naționalităților din Europa), care va avea loc la Subotica, Iugoslavia, începutul lunii mai. Prezidiul Uniunii lansează un apel la adresa acelorora, care ar vrea să reprezinte UCRU la acest congres. (Contact: 66/463-079).
T. B.

Delegație română la Cenad

La începutul lunii februarie, Autogovernarea Românească din Cenadul Unguresc a primit vizita unei delegații din județul Timiș, România. La sediul organizației gazdele, în frunte cu *Vasile Rotar*, președintele autogovernării

românești locale și delegația timișeană au schimbat experiențe și au stabilit legături. Oaspeții nu au venit la Cenad cu mîna goală: au adus cadouri pentru copiii de la grădiniță și școala generală.

-va-

Termen nou pentru examenul de limbă

Cei care vreți să dați examen de stat la limba română, trebuie să vă înaintați dosarele de înscriere pînă la data de *31 martie a.c.* Lectoratul de Limbi Străine de la Universitatea din Seghedin organizează următoarele examene de română în primele două săptămîni ale lunii iunie.

Adresa Lectoratului este: Seghedin, 6720, Blv. Tisza Lajos nr. 103. Tel: 62/544-638.

Atragem atenția tuturor celor interesați că deja de la următorul examen înscrierile se pot face numai pe noile formulare, care pot fi procurate de la Lectorat sau de la redacția Foii.

- iova -

Poșta
redacției

Se caută o școală pentru un viitor parteneriat!

În zilele acestea ne-a telefonat doamna *Laura Rusu*, directoarea școlii din Cenad, România. Ne-a rugat să mijlocim relații cu o școală românească, dar nu numai, din Ungaria. După ce școala din Cenad realizase deja programe în cadrul proiectelor Phare, acum intenționează să se folosească de șansele asigurate de programul *Socrates*. Tocmai de aceea repetăm rugămintea doamnei directoare și apelăm la școlile noastre care ar dori să se integreze în programul *Socrates*. Pentru a sprijini inițiativa, publicăm adresa de contact: *Laura Rusu*, Școala generală Cenad, România. Telefon: 00-40-56/374-504.

„Cîntăreața cheală”

Piesele de teatru ale lui *Eugen Ionescu*, unul dintre cei mai mari scriitori de origine română din secolul XX, sînt jucate în permanență pe marile scene ale lumii. Nu există stagiune teatrală care să nu includă în repertoriu vreo dramă absurdă de Ionescu. Tocmai acum, la sfârșit de săptămînă (17 martie, ora 19.00), *Cîntăreața cheală*, cea mai cunoscută piesă de teatru a lui *Eugen Ionescu* va fi jucată în premieră la Teatrul de cameră *Comedim*, din Budapesta într-o adaptare de pantomimă. Rămîne de văzut, cum va fi talmăcit „textul” dramei absurde prin pași de dans și prin mișcare artistică.

E. I.

Foaia românească
poate fi citită și pe Internet
www.foaia.hu

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Președinții autoguvernărilor minoritare au alcătuit la Giula

„Cele 12 puncte” ale minorităților

În cursul zilei de joi, 7 martie, s-au întâlnit la Giula președinții autoguvernărilor pe țară ale minorităților. Dintre cele 13 au fost reprezentate la ședință, care a avut loc la sediul Autoguvernării Românești pe Țară, doar 8 minorități, neparticipând germanii, croații, slovaci, armenii și țigani.

Ședința a fost deschisă de gazda și inițiatorul întâlnirii, președintele Traian Cresta, care a început cu o prezentare a instituțiilor și a situației generale a românilor din Ungaria. S-a menționat că liderii minorităților s-au întrunit, în ultima perioadă, de peste zece ori, luând poziție în diferite probleme, cum sînt: reprezentanța în parlament, realizarea autonomiei culturale ale minorităților etc. Cei întruniți și-au exprimat nemulțumirea față de munca Oficiului pentru Minorități, deoarece în ultimul timp legăturile Oficiului cu președinții autoguvernărilor sînt foarte slabe.

Reprezentanții minorităților au declarat la această întâlnire că și pe viitor doresc să-și păstreze neutralitatea față de orice grupare politică. Au fost trecute în revistă, în continuare, evenimentele și declarațiile referitoare la minoritățile naționale din Ungaria în perioada campaniei electorale.

Președinții celor 8 minorități au întocmit un comunicat, pe care l-au prezentat și ziariștilor sosiți la conferința de presă de după-amiază. Conform acestui comunicat, reprezentanții minorităților consideră drept anticonstituțional și

drept încălcare a legii faptul că, nici în cadrul alegerilor parlamentare din 2002, minoritățile din Ungaria nu își pot alege și trimite reprezentant în parlamentul de la Budapesta. În comunicat se definește, în 12 puncte, ce așteaptă minoritățile de la partidele, care vor forma viitorul guvern maghiar. Acestea sînt următoarele:

1. Să se creeze legile, care vor asigura reprezentanța cu drept deplin a minorităților în parlament.

2. Pînă cînd se vor realiza aceste legi, în perioada 2002–2006, să se asigure participarea instituționalizată a minorităților la munca parlamentului.

3. Să fie asigurate condițiile financiare și juridice necesare realizării autonomiei culturale a minorităților.

4. Să se asigure condițiile financiare pentru funcționarea de calitate a autoguvernărilor, instituțiilor culturale, de învățămînt și de mass-media a minorităților.

5. Să se faciliteze crearea sistemului de instituții pentru autonomia culturală a minorităților, înființarea de noi instituții și dezvoltarea celor existente. În acest scop să se realizeze un fond financiar.

6. Se cere ajutor financi-

ar pentru ca autoguvernările și instituțiile minoritare să devină componente ale noii societăți informaționale.

7. Să se asigure autoguvernărilor pe țară cadrul necesar pentru a deveni gazdele adevărate ale instituțiilor culturale, de învățămînt și de mass-media ale minorităților.

8. Se solicită asigurarea condițiilor pentru folosirea limbii materne în instituțiile minorităților și în localitățile unde trăiesc minorități naționale într-un număr considerabil.

9. Să se asigure surse independente pentru funcționarea autoguvernărilor minoritare. Să se garanteze finanțarea bunei funcționări, independentă de politică, respectiv să se asigure condițiile de funcționare pentru fiecare autoguvernare minoritară pe țară.

10. Să se ridice la un nivel mai înalt reprezentarea problemei minorităților în structura guvernamentală și să se asigure participarea la ședințele guvernului a demnitarilor responsabili cu aceasta din organele guvernamentale.

11. În dezvoltarea relațiilor și a cooperării cu statele care au minorități în Ungaria să se aibă în vedere și interesele acestor minorități.

12. Să li se acorde o atenție mai mare minorităților în cadrul politicii de vecinătate, în politica regională și de integrare europeană, asigurînd implicarea lor în aceste procese.

Acestea sînt, deci, cele 12 puncte, redactate la 7

martie 2002, la Giula, de către 8 dintre cei 13 președinți ai minorităților din Ungaria.

Autoguvernarea pe țară a romilor nu a fost invitată la întâlnire, deoarece – a spus președintele Cresta – liderii acesteia au renunțat la neutralitatea lor față de partide. La conferința de presă, președintele sîrbilor Pero Lastić a declarat că ar atrage atenția partidelor ca în viitor să-i considere parteneri, respectiv ca noua conducere a țării să integreze și minoritățile în elabo-

rarea programului de guvernare.

Se așteaptă aderarea la acest comunicat și a celorlalte 4 autoguvernări minoritare. Remarcăm că președinții croaților, germanilor și slovacylor, în ianuarie 2002, au dat deja publicității un comunicat cu conținut asemănător.

Întîlnirea președinților autoguvernărilor pe țară ale minorităților s-a încheiat cu vizitarea instituțiilor românești din oraș, printre care Liceul N. Bălcescu și Centrul Cultural Român.

E. Iova

Premierul Orbán despre reprezentanța în Parlament

În aceeași zi de vineri, 7 martie, cînd președinții autoguvernărilor pe țară a opt minorități naționale din Ungaria au adoptat o declarație comună la ședința lor, de la sediul ATRU, orașul a fost vizitat și de premierul Orbán Viktor. Sosit la Giula în după-masa zilei de joi, după vizitarea Spitalului județean „Pándy Kálmán”, seara a participat la o discuție la masa rotundă, la Centrul cultural „Erkel”.

Legat de documentul formulat de președinții autoguvernărilor, premierul Orbán a declarat presei că au fost formulate mai mul-

te propuneri pentru reprezentarea parlamentară a minorităților, dar opoziția nu și-a dat concursul la adoptarea legii, care pretinde o majoritate de două treimi.

– *Intenționăm și în continuare să rezolvăm această problemă în cadrul unui parlament unicameral și totodată mai restrîns* – a precizat premierul ungar, îndemnînd liderii autoguvernărilor să fie pregătiți pentru această revendicare, căci mai devreme sau mai tîrziu vor avea și reprezentanță parlamentară.

I. K.

Istoria se repetă...

Pace, libertate și înțelegere – acestea au fost dorințele tinerilor maghiari, grupați în jurul lui Petőfi, Jókai și alții, în primăvara anului 1848. Revoluționarii maghiari și-au formulat atunci revendicările în binecunoscutele 12 puncte, rostite pe treptele Muzeului Național din Budapesta, în ziua de 15 martie.

Istoria se repetă... Cu 154 de ani mai tîrziu, minoritățile naționale din Ungaria cer de la guvernul care se va forma după alegerile din aprilie drepturi pentru folosirea limbii materne, autonomie culturală, reprezentanță în Parlament ș.a.m.d. Aceste doleanțe au fost formulate într-o listă de 12 puncte. Oare va primi acest document atenția cuvenită? Acum, cînd toată țara se pregătește să sărbătorească „primăvara libertății” și totodată, aflîndu-ne în plină campanie electorală, cînd se duce o luptă intensă pentru putere.

Istoria se repetă... Tinerii revoluționari de la 1848 au cerut, în primul punct al comunicatului lor, libertatea presei și suprimarea cenzurii. Problema presei este, din păcate, una foarte actuală și în viața românilor din Ungaria de azi. Ea este reluată de aproape zece ani în fiecare primăvară. Lupta dintre cele două organe, Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria și Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, aduce pentru presa noastră scrisă nesiguranță, slăbirea calității, neglijarea cititorului. Faptul că de ani de zile nu se pot face planuri de perspectivă, va aduce încetul cu încetul la moartea lentă a interesului, a ambiției. Situația imposibilă nu este folositoare pentru nimeni. Nu poate să fie!

Ar fi bine să ne dăm seama o dată – fără să fac pe deșteptul – că luptele interne slăbesc comunitatea și măresc șansa adversarului.

Istoria, pînă cînd se tot repetă...?

Cristian Jorg

O nouă posibilitate de reconciliere în privința Foii românești

Comisia de presă a curatoriului Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” a înființat o comisie de binefacere pentru a găsi o soluție referitoare la subvenționarea presei scrise românești din Ungaria. (După cum am mai informat, pentru fondurile presei scrise a românilor din Ungaria au fost înaintate și în acest an două dosare de concurs). Autogovernarea pe Țară și Uniunea Culturală nu au ajuns la consens privind funcționarea Comisiei Editoriale. Prin urmare, pe lângă Foia românească,

că, mai concurează pentru fonduri de stat și Cronica, publicația reprezentanței pe țară. La ședința din vinerea trecută au fost numiți trei membri care vor intermedia între cele două organizații românești până la ședința Curatoriului. Comisia de binefacere va încerca să găsească modalitatea acceptată de ambele părți, care nu exclude nici împărțirea fondurilor disponibile între cele două publicații. Președintele Traian Cresta a obiectat că activitatea reprezentanței pe țară nu este oglindită satisfăcător în paginile Foii. Báthory János, președintele Curatoriului a

declarat că atât în Ungaria, cât și în țara-mamă, Foia se bucură de multe aprecieri. Președintele a mai atras atenția că Guvernul Maghiar, la solicitarea explicită a părții române, a semnat o convenție în cadrul Comisiei Mixte interguvernamentale, în care partenerii se angajează la asigurarea continuității de apariție a Foii românești. Conform informațiilor de ultimă oră, înainte de împlinirea din data de miercuri, 20 martie, de la Budapesta a comisiei de binefacere, cele două părți vor mai consulta despre posibilitățile de înțelegere.

T. B.

Viitorul ambasador al României la Budapesta despre minorități

Ministrul român de externe Mircea Geoană l-a primit săptămîna trecută pe noul ambasador al României la Budapesta. Înainte de a pleca la post, Călin Fabian a primit ultimele instrucțiuni pentru misiunea pe care o va avea într-o capitală deosebit de importantă pentru relațiile diplomatice ale României. Domnul Că-

lin Fabian a declarat: „Am în vedere aspectul care se referă la legea pentru minorități, multiplele aspecte care se referă la comunitățile minoritare din cele două țări. Sigur că nici una dintre cele două nu vor fi neglijate.” Noul ambasador al României la Budapesta își va prelua postul în această lună. (Rador)

Chestiuni de actualitate la ședința din Ciaba

La 6 martie s-a desfășurat ședința ordinară a Autogovernării Românești din Bichișciaba. În absența lui Gheorghe Gros, președintele reprezentanței, ședința a fost prezidată de deputatul Gheorghe Gurzău, care ne-a informat că anul acesta autogovernarea românească din Ciaba va înainta două dosare de concurs la Fundația Publică „Pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria”, cerînd sprijinirea organizării Concursului de povestire și realizarea buletinului informativ românesc din cadrul televiziunii locale. La ședință s-au mai discutat chestiuni organizatorice referitoare la Balul Mărțișorului, din 9 martie. (Fotoreportaj despre bal în pagina 16.)

— ruja —

Otlaca-Pustă și-a sărbătorit femeile

Vinerea trecută, 8 martie a fost o zi de sărbătoare și pentru femeile din Otlaca-Pustă, deoarece pentru prima dată bărbații satului le-au sărbătorit în comun. — Invitînd femeile la casa culturală din Otlaca, Asociația românilor din Otlaca-Pustă împreună cu consiliul local au organizat un program deosebit, oferit femeilor — ne-a informat Mihai Vidican, președintele comisiei culturale din cadrul conducerii satului. După deschiderea

festivă a întîlnirii, celor 150-160 de femei care au luat parte la program li s-a oferit o masă modestă, dar cu atât mai plăcută, într-o atmosferă amicală. În cadrul festivității au evaluat pe scenă elevii școlii generale cu un program de dans popular și modern, instruiți de profesorul Ioan Ruja din Giula, inclusiv formația locală de muzică ușoară TMT, a cărei membru este și Mihai Vidican.

R. Ruja

Bani de la buget pentru primăriile cu școală și grădiniță românească

Ministerul Învățământului dispune și în acest an de un fond special din care va putea acorda subvenții bugetare suplimentare primăriilor cu grădiniță sau școală pentru minorități. Subvenția se distribuie prin concurs. În 2002 se vor împărți 340 de milioane de forinți. Cu un an în urmă au fost distribuite 320 de milioane de forinți, iar în anul 2000 s-au asigurat pe această cale 300 de milioane de forinți. Fondul special a fost creat după ce Autogovernarea Orașului Aletea a declarat că va desființa Școala românească din loc, pentru că — din cauza numărului relativ mic al elevilor — subvențiile normative de stat, asigurate în funcție de numărul copiilor de la școală nu garantau acoperirea cheltuielilor întreținerii școlii minoritare. Pentru crearea acestui fond special a militat ani de-a rândul și Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. Redăm mai jos tabelul subvențiilor suplimentare obținute de primăriile din diferitele localități cu școală sau grădiniță cu ocupații și în limba română.

Localitatea	Anul 2000	Anul 2001
Școală generală		
Micherechi	15 146 000	3 000 000
Aletea	9 034 000	9 200 000
Bătania	8 927 000	9 200 000
Bedeu	7 022 000	4 700 000
Săcal	5 337 000	1 900 000
Chitighaz	5 304 000	5 000 000
Otlaca Pustă	3 826 000	665 000
Apateu	1 053 000	1 786 000
Leucushaz	430 000	—
Grădiniță		
Aletea	2 629 000	836 000
Apateu	416 000	627 000
Bătania	—	500 000
Giula	—	646 000
Total	59 124 000	38 060

La concursul din anul 2002 pot participa acele primării, pentru care finanțarea normativă de stat acordată pentru întreținerea școlii sau grădiniței bilingve nu acoperă 90% din total cheltuielilor reale ale instituției, respectiv 80% în cazul acelor grădinițe sau școli în care limba minorității se predă ca obiect de studiu. Termenul înaintării documentelor de concurs este 15 aprilie 2002. Informații suplimentare găsiți pe internet (www.om.hu) sau de la Redacția Foii românești (66/463-152).

Șt. Frățean

Se construiește „Casa Austria”, primul spital traumatologic din România

În curînd va fi terminată și dată în folosință la Timișoara „Casa Austria”, singura traumatologie din România și în același timp probabil și spitalul cel mai modern. Din denumirea spitalului aflăm deja despre ajutorul Austriei care sprijină vindecarea și în același timp ocrotește pe cei nevoiași. Construcțiile au început încă în anul 1993, dar deoarece mai

lipsește 12 milioane OS (schillingi) pentru aparatele și utilajele medicale, ritmul construcțiilor a fost cam lent. Asociația medicilor austrieci, în a căror conducere se află și profesorul inițiatorul proiectului dr. Johannes Poigenfurst, a adunat pînă acum 25 milioane OS, din care și Ministerul de Externe sprijină proiectul cu aproape 16 milioane. Nivelul pro-

fesional și tehnic al noului spital va fi foarte înalt, cu medici români specializați în Austria, înzestrat cu aparate dintre cele mai moderne, cu 60 de paturi — în camere câte 3 paturi (în loc de camerele cu 10 locuri). Medicii și infirmierele primare vor sosi din Austria, printre care chiar și dr. Poigenfurst va petrece o perioadă la Timișoara.

R.R.

Romii, reprezentând românii din Ungaria

La precedentele alegeri ale autoguvernărilor minorităților au ieșit cu scandal despre cele întâmplate cu românii. Datorită Legii Electorale, bazate pe criteriul liberei alegere a identității, din numărul persoanelor persoane care au devenit deputați în autoguvernările românilor, 40% sunt total necunoscuți în viața publică a românilor din Ungaria, persoane care nu vorbesc limba română, dar care au format 15 din cele 34 de autoguvernări locale ale românilor. Aceștia au fost în stare să blocheze de două ori înființarea în 1999 a Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, ATRU putând fi constituită abia după o modificare de urgență a legii în vigoare. Cel care s-a afișat că trage itele, în ciclul electoral anterior era președintele autoguvernării țiganilor din sectorul XVIII al Budapestei. De numele lui se leagă protestul inițiat în 1996 pentru introducerea denumirii străzilor și în limba țigănească în sectorul de care aparține pe atunci. La ora actuală conduce autoguvernarea minoritară numită românească din sectorul X al Capitalei. După cele întâmplate, ATRU n-a ținut legătura cu aceste autoguvernări, iar reprezentanțele culturale românești din Budapesta s-au detașat categoric de aceste formațiuni dubioase.

În anul 2001, Curtea de Control Financiar (Ász) a dat publicității raportul pe care l-a întocmit în urma cercetărilor privitoare la gospodărirea autoguvernărilor locale ale celor 13 minorități naționale și etnice din Ungaria în perioada 1998-99. Au fost cercetate 64 de autoguvernări locale, printre care și două autoguvernări numite românești, ambele fiind reprezentanțe din Budapesta, anume Autoguvernarea minoritară română din sectorul XIII, și respectiv, sectorul XVI. Aceste autoguvernări au fost constituite în 1998 din deputați care nu vorbesc limba română, din persoane cu totul necunoscute în rândul comunităților românești tradiționale din Ungaria.

Aflăm din raportul Ász că deputații autoguvernării minoritare românești în sectorul XIII sunt Varga Zsolt, Vargáné Rostás Magdolna, Varga Józsefné, Vajda Józsefné și Tiszavölgyi Dezső. Reprezentanta primise în toamna anului 1998, imediat după constituire, 23 de mii de forinți din bugetul de stat și 100 de mii de forinți de la Primăria sectorului XIII al Budapestei. Autoguvernarea și-a fixat bugetul pe anul 1999 cu un total de 9.855 milioane de forinți. Bugetul realizat a fost de 4.246 milioane de forinți. De la Primăria locală au primit 3.614 de milioane de forinți, iar de la bugetul de stat o subvenție normativă de 535 de mii de forinți. Autoguvernarea a cheltuit în acel an pentru onorariile deputaților 2.502 milioane de forinți. Cheltuielile reprezentative au atins suma de 302 de mii de forinți. Raportul Ász constată că în planul bugetar, onorariul deputaților depășește proporția de 60%. Onorariile din 1999 au fost următoarele: președinte – 50.000 de forinți pe lună, vicepreședinte – 45.000 de forinți pe lună, președinți de comisii – 25.000 de forinți pe lună, onorariul plătit pentru membrii de comisii – 18.750 de forinți pe lună. Curtea de control remarcă, că de multe ori s-au produs ilegalități la achitarea onorariilor, deoarece, persoana care a comandat plata a fost în rudenie directă cu cel pentru care s-au plătit banii. În alte cazuri, persoana însărcinată cu contrasemnarea comenzii, era identică cu persoana care a ridicat banii. Se mai apreciază că nu s-au găsit argumentațiile plăților. Pentru funcționarea autoguvernării asigură imobil Primăria de sector. Raportul în discuție nu face referire la vreo activitate culturală cu vreo tangență românească.

În Autoguvernarea minoritară numită românească din sectorul XVI al Budapestei, deputații sunt Józsa Ferenc, Józsa Ferencné, Kovács Lászlóné, Wrany István și Bottyán József. Reprezentanta în discuție a gospodărit în 1999 dintr-un buget relativ modest

– 2.03 milioane de forinți. Raportul Ász constată că 50% din buget a fost cheltuit pentru onorariul deputaților. Reiese din analiza Curții de control că autoguvernarea a sprijinit, în 1999, cu 150 de mii de forinți Echipa de păstrare a tradițiilor din Aletea. (Mai mulți dintre membrii autoguvernării minoritare din acest sector de Capitală au fost prezenți la ședința de constituire a autoguvernării pe Țară a românilor. n.n.) Reamintim, conform legilor în vigoare, neschimbate de la scandalul cu autoguvernările românilor, ușor se va putea întâmpla ca proporția de 40% a ne-românilor în aceste reprezentanțe să depășească cifra de 51%, iar în acest caz, acești ne-români vor fi în stare să înființeze singuri autoguvernarea pe Țară, numită românească.

-an-

Bravo, Liceul Bălcescu!

Încă un motiv foarte serios de bucurie! În afară de titlu, astea au fost primele cuvinte izbucnite spontan și din inimă la sfârșitul programului „Ecranului Nostu” din 6 martie a.c. despre festivitatea și Balul Panglicii de la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Giula, „capitala” românilor din Ungaria.

Bucurie, fiindcă azi e vorba despre 35 de tineri, care azi, luându-și bacalaureatul, mîine înseamnă însă cu 35 mai mulți membri ai intelectualității române din Ungaria. Bucurie, fiindcă e vorba nu numai despre cea de-a 50-a promoție, dovadă succesul de netăgăduit al Liceului Românesc. Dar și fiindcă avem de-a face cu o promoție numeroasă, rară atît numeric, cît și în privința nivelului de pregătire. Ea ne promite ca intelectualitatea nouă provenită din rîndurile noastre să cucerască noi poziții în diferi-

tele domenii, nu numai cele ale învățămîntului, ci și cele ale științei, tehnicii secolului XXI. Ea va putea ocupa posturi importante în domeniul economiei, finanțelor, comerțului... al europeanizării, etc. în alte condiții ca în primii ani cînd s-a înființat Liceul, Uniunea Culturală, Uniunea Democratică, instituții și organizații reprezentîndu-ne la nivel național.

Vremuri schimbate, timpuri noi, cu cerințe mai mari, nu numai din partea tinerilor, ci și din partea noastră, a tuturor. Iar acești tineri trebuie să fie pentru noi ca lumina ochilor. Ei sînt cei care vor trăi, la rînd, succesul bacalaureatului și admiterea, pe urmă se vor distra la balul bobocilor, în instituțiile de învățămînt superior. Iar noi, mîine-poi-mîine, îi vom revedea cu diplome în buzunar, cu succes și bucurie, în primul rînd, pentru ei. Iar noi toți, cîți ne mai numim și ne ținem români aici în Ungaria, să-i vedem, să-i urmărim cu căldura inimii și cu sincere emoții, să-i vedem cum își vor ocupa noile posturi, noile locuri de muncă. Fiindcă atît timp cît ești student, poți, și chiar trebuie să fii numai fericit! Doar după acești ani urmează greutățile adevărate. Și numai truda de a face, de a inventa ceva nou, poate să-l facă fericit pe omul cu carte. Și asta o numesc eu greutate de viață sănătoasă, satisfăcătoare și triumfătoare.

Felicitări din inimă celor 35 de tineri care părăsesc Liceul românesc „Nicolae Bălcescu”, și noi succese!

Dar alături de ei, aceleași urări de bine, de fericire și de noi succese vreau să urez și corpului profesoral, și domnului director al Liceului. Cu toți pot fi mîndri de această promoție extraordinară și jubilară.

Și mă mai preocupă gîndul: ce ar fi fost dacă cei competenți ar fi acordat din nou o distincție colectivă „Pentru Românii din Ungaria”? Să zic... corpului profesoral al Liceului românesc „Nicolae Bălcescu” din Giula...

Că e după ploaie chepe-neag? Bine, dar nici măcar o dată, la un jubileu?!...

Al. Ardelean

Curierul românesc

Anul XIV, seria nouă a prestigioasei reviste fondate în 1829 de I. Heliade Rădulescu debutează din ianuarie în haină nouă. Formatul nu s-a schimbat, nici spiritualitatea, nici conținutul. Iar, de fapt, cel din urmă este mai important. Conținutul. Și în privința aceasta Curierul urmărește aceleași țeluri: punerea în lumină a valorilor culturale naționale, prezentarea vieții românilor de pretutindeni, trasarea perspectivelor, direcționarea spiritualității acestora. În această ordine de idei, primele două numere din 2002 nu aduc nici o informație despre românii din Ungaria (așa cum fusese cazul în ultimele trei numere din anul precedent), în schimb se asigură spațiu considerabil unor „puncte vulnerabile”, cum ar fi soarta românilor basarabeni. În altă ordine de idei, cîteva scrieri ne călăuzesc printre românii din Franța și Brazilia, Statele Unite și Canada. Un alt pilon în economia revistei: aniversările. Din acest punct de vedere, evocarea fondatorului Ioan Heliade Rădulescu și scrieri despre Ion Luca Caragiale îmbogățesc anul aniversar cu contribuții originale valoroase.

Mai trebuie menționat că noua înfățișare mai aduce și o sumedenie de fotografii comentate, care fac trimitere la valorile naturale și arhitecturale din România – Delta Dunării și Peleșul, Carul cu Bere sau Palatul Buftea. În schimb, de pe pagina de titlu din seria nouă lipsește citatul *România – o țară înconjurată de români.* (N. Iorga)

Săptămână de evanghelizare la Biserica „Betel” din Micherechi

Biserica universală a lui Dumnezeu este reprezentată prin totalitatea credincioșilor salvați prin jertfa mîntuitoare a lui Isus Hristos în trecut, în prezent și în viitor. Cuvîntul „EKKLESIA” folosit în limba greacă pentru Biserică, tradus mai clar în limba română ar însemna „colectivitatea celor chemați afară”. Prin păcatul adamic, ome-

nirea a intrat sub osînda legilor lui Dumnezeu care nu pot fi schimbate și conform acestor legi toți oamenii

erau condamnați la osînda veșnică.

În urmă cu 2000 de ani, Isus Hristos fiul lui Dumne-

zeu a redat omenirii șansa de a deveni copii ai lui, avînd însușirile pe care le-a avut Adam înaintea săvîrșirii păcatului originar al neascultării.

Prin Biserică, Isus Hristos de 2000 de ani cheamă oamenii la mîntuire. Biserica are acest atribut trasat de Dumnezeu, iar noi, cei de la Biserica „Betel” Micherechi, avînd în vedere îndemnul Scripturii „Duceți-vă în toată lumea, și propovăduiți Evanghelia la orice făptură”, (Marcu 16:15) am organizat o săptămînă de evanghelizare în perioada 25 februarie–3 martie

2002, timp în care fiecare seară de la orele 18.00 sute de oameni au venit să asculte vocea Evangheliei, transmisă prin frați din România și chiar din Ungaria.

Frați păstori de la diferite biserici din România cum ar fi fratele Dănuț Crișan („Betania”, Arad), fratele Nicu Stoia („Smirna”, Timișoara), fratele Sandu Luca („Betel”, Oradea), fratele

János din Ungaria au vestit Cuvîntul lui Dumnezeu referitor la salvarea oamenilor de sub osînda păcatului prin jertfa de la Calvar. Grupuri de cîntăreți din România împreună cu grupurile Bisericii noastre au dat slavă lui Dumnezeu în fiecare seară. A fost o săptămînă plină de harul lui Dumnezeu, care va rămînea vie în memoria membrilor Biseri-

Duțu Mărgăianu (din Agrișu Mare-Arad), fratele Nuțu Caba („Betel”, Oradea) și fratele Macovei

cii noastre și a multor din consătenii noștri.

Vasile Bogdan
Foto: Aurel Papp

Ferice de omul care își pune încrederea în Domnul (Psalmul 40:4)

Omul caută fericirea. Încearcă s-o găsească în diferite locuri, pe diferite tere-nuri ale vieții. În plăceri trupești, în băutură, în prietenii, în bogății și-n multe altele. De ce să nu încercăm s-o căutăm la Dumnezeu? Oamenilor le place să încerce toate lucrurile pentru a vedea dacă sînt bune sau nu. De ce să nu facem la fel cînd este vorba de întîlnirea cu Dumnezeu? Încearcă și tu, cum ai încercat multe altele în viața ta! Poate de data aceasta nu te vei înșela. Ferice de omul care își pune încrederea în Domnul. Încearcă, și dacă vei încerca, te vei convinge că o cauți în locul cel mai bun. Vei primi putere pentru lupta vieții, optimism, nădejde pentru viitor, credință și speranță pentru

veșnicie. Vei vedea că e bine, e frumos, e minunat să trăiești cu Domnul. Tu ești fericit? Se prea poate că în mediul în care trăiești nu simți lipsa ei. Aceasta însă nu înseamnă că ești fericit. Caut-o la Dumnezeu, pentru că această cale duce la adevărata fericire, la viața veșnică. Dumnezeu ne cheamă: „Veniți la Mine toți cei împovărați și Eu vă voi da odihnă...” Dumnezeu a creat omul în așa fel ca să fie alături de El, să trăiască cu El. Așa a fost pus în grădina Eden, și Domnul în fiecare zi venea și îl căuta pe om, îl chema la El: „Unde ești, Adame?” Nu omul îl căuta pe Dumnezeu, ci Domnul îl cerceta, îl chema în grădină, în răcoarea pînă astăzi, Domnul tot cu

această dragoste se apleacă spre om, căutîndu-l. „Acum, așa vorbește Domnul, care te-a făcut, Iacove și Cel ce te-a întocmit, Israele! Nu te teme de nimic căci Eu te izbăvesc, te chem pe nume, ești al Meu” (Isaia, 43:1)

Și în cer a răsunat o chemare: „Cine este vrednic să deschidă cartea și să-i rupă pecetea? Și nu se găsea nimeni nici în cer, nici pe pămînt, nici supt pămînt, care să poată deschide cartea, nici să se uite în ea...” Și unul din bătrîni mi-a zis: Nu plînge, iată că Leul din seminția lui Iuda, Rădăcina lui David, a biruit ca să deschidă cartea și cele șapte pecetei ale ei.” (Apocalipsa 5:2-5)

Știiți ce era în carte? Erau scrise păcatele mele și ale tale, păcatele întregii lumi. Și numai Cristos a fost cel care S-a jertfit, care a luptat cu răul și l-a biruit prin moarte, a învins, a rupt pecetea cărții, a șters păcatele mele și vrea să le șteargă și pe ale tale. Și Domnul Isus a dat un răspuns chemării lui Dumnezeu și răspunsul a fost că S-a jertfit pe sine însuși, fiind umilit pînă la moarte. Această umilință a

Domnului s-a arătat și în faptul botezului. Cristos era mai mare decît Ioan Botezătorul, dar Isus s-a umilit și i-a zis: „Lasă-mă acum, căci așa se cade să împlinim tot ce trebuie împlinit”. Isus a fost botezat, și în clipa în care a ieșit din apă, cerurile s-au deschis și Duhul Domnului s-a coborît peste El, iar glasul ceresc a spus: „Acesta este Fiul meu prea iubit, în care Îmi găsesc plăcerea”. Dumnezeu a făcut pentru noi un legămînt, legămîntul nou testamental, și ca semn al legămîntului a lăsat botezul în apă. Dacă Mîntuitorul Isus așa a zis că se cade să împlinim tot ce trebuie împlinit, atunci cu atît mai mult nouă ni se cade să împlinim Cuvîntul lui Dumnezeu, să mergem pe urmele Mîntuitorului nostru, să pășim în apa botezului, să fim cufundați în apă, mărturisind că am murit pentru plăcerile lumenești, pentru păcate și am înviat împreună cu Cristos, spre o viață nouă. Cristos a împlinit în toate Cuvîntul lui Dumnezeu și sîntem îndemnați și noi să mergem pe urmele Lui.

Să dăm astăzi răspuns la chemarea lui Dumnezeu! Să zicem: „Iată-mă, vin!” Să mărturisim astăzi căința, hotărîrea noastră pentru Domnul și lîngă Domnul! Să pășim pe urmele Mîntuitorului și să-L urmăm în apa botezului, pecetluind cu aceasta legămîntul nostru cu Dumnezeu! Să nu amînăm, să nu zăbovim! Astăzi e timpul potrivit, mîine, poate, va fi prea tîrziu.

Dr. Ștefan Cioca,
din cartea „Calea, Adevărul și Viața”

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 –
serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră
de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 –
serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră
de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 –
serviciu divin

Din Sfînta Scriptură

munți, așa înconjoară Domnul pe poporul Său, de-acum pînă în veac.” (Psalmul 125:1-2)

„Cei ce se încred în Domnul sînt ca muntele Sionului, care nu se clatină, ci stă întărit pe vecie.

Cum este înconjurat Ierusalimul de

Pentru unirea tuturor

„Eu sînt viața, voi mlădițele” (Ioan 15, 5)

După ce s-a încheiat tezaurul scrierilor autentice, adică cele patru evanghelii, epistolele Sfintului Pavel și celelalte epistole cu caracter universal, toate scrise sub asistența Sfintului Duh, învățătura Bisericii a început să fie supusă unei analize critice de unii membri ai comunităților creștine, ca și cum revelația divină, cu tainele și misterele ei, era un subiect de studiu, nu de trăire.

Gnoza, cunoașterea, era un fel de metodă științifică folosită de filosofia alexandrină, anterioară apariției creștinismului. Gnosticismul s-a zămislit la periferia sistemului filosofic al lui Platon, filosofie idealistă, ca apoi să se prelungească în filosofia lui Plotin și să influențeze și pe unii gânditori creștini, care încercau să explice cu ajutorul rațiunii tainele revelației divine. În jurul concepției despre lume a creștinismului, cu o divinitate în trei ipostasuri, care a creat lumea, o guvernează și a izbăvit-o de păcatul original, au apărut fel de fel de concepții fantastice, de demiurghi și eoni, elemente intermediare, care au acționat la alcătuirea cosmosului mare și mic, creîndu-se o sumedenie de ceruri, mai multe decît în infernul poetic al lui Dante. Apologetii creștini din epoca postapostolică au avut de combătut erorile ce umbreau claritatea concepției despre lume, om și viață, așa cum a fost statornică de Mîntuitorul prin Noul Așezămînt, Biserica pe care a întemeiat-o prin jertfa Sa de pe cruce.

Raționalismul a cauzat multe convulsii în Biserică, începînd cu Arie, care atacase problema hristologică, contestînd deoființimea Fiului cu Tatăl. Drumul deschis de Arie s-a ramificat, creîndu-se monofizitismul, monoteismul și alte erezii pe care Biserica, prin soboarele ecumenice, le-a combătut și a stabilit, după modelul apostolic, simbolul de credință niceo-constantinopolitan. Unitatea credinței a fost păstrată de Biserică prin ecumenicitatea ei. Această unitate

te a fost zdruncinată de influențe politice și economice, ce concureau la dominarea lumii de către marile imperii, cum s-a întîmplat între Răsărit și Apus, ceea ce a adus la ruptura între Roma și Constantinopol în 1054. Problemele religioase au fost și atunci numai un pretext de dezbinare, ca și în cazul apariției luteranismului, desprins din trunchiul romano-catolicismului.

Popoarele, cu specificul lor, au viață proprie și, în mod firesc, realitatea vieții spirituale trebuia să fie influențată de aceste particularități etnice sau geografice. Organizațiile statale au influențat, de asemenea, organizarea teritorială a Bisericilor și astfel au rezultat, pe parcursul desfășurării istoriei universale, Biserici autocefale, autonome sau particulare, toate ramificîndu-se din trunchiul aceleiași ecumenicități. Din nefericire însă, din trupul ecumenicității s-au desprins o mulțime de secte care contestă succesiunea apostolică, adică ierarhia bisericească, resping mijloacele prin care se capătă mîntuirea, adică Sfintele Taine, și lasă la bunul plac al fiecărui credincios interpretarea Sfintei Scripturi.

Descoperirea divină, Revelația, este una, și ea nu poate fi despărțită de Biserică, iar *Biserica este una, sfîntă și sobornicească*, cum unul este Întemeietorul ei, Domnul nostru Iisus Hristos. „Eu sînt viața, voi, mlădițele. Cine rămîne în mine și în cine rămîn Eu aduc multă roadă, căci despărțiți de Mine nu puteți face nimic. Dacă nu rămîne cineva în Mine este aruncat afară ca mlădița neroditoare și se usucă, apoi mlădițele uscate sînt strînse, aruncate în foc și ard” (Ioan 15, 5-6). Soarta celor ce s-au desprins din trupul ecumenic al Bisericii și-au hotărît-o singuri, ca și mlădițele uscate ce se aruncă în foc. Dragostea Mîntuitorului pentru membrii comunității creștine ecumenice este neînrămurită. „Mă rog ca toți să

fie una, cum Tu, Tată, ești în Mine și Eu în Tine, ca și ei să fie una în Noi, pentru ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (Ioan 17, 21). Numai prin rugăciune se pot lumina cei rătăciți ca astfel, prin iertare și dragoste, să se refacă unitatea în duh și adevăr. „Eu sînt lumina lumii. Cine Mă urmează pe Mine nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții” (Ioan 8, 12).

Cei ce se desprind din unitatea comuniunii cu Domnul Hristos, singuri se bat pe calea întunericului ce duce în mod inevitabil spre pierzanie. Ecoul chemării Mîntuitorului mereu răsună din amvoanele bisericilor: „Eu sînt Păstorul cel bun... Mai am și alte oi, care nu sînt din statului acesta, și pe acelea trebuie să le aduc. Ele vor asculta de glasul Meu și va fi o turmă și un păstor” (Ioan 10, 14-16).

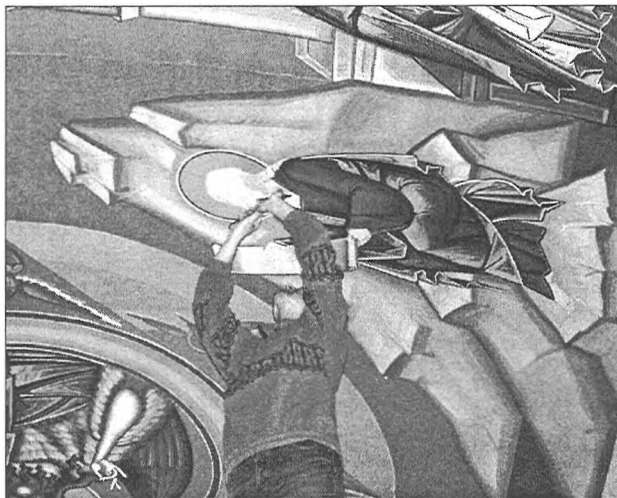
Să ne rugăm pentru unirea tuturor, să răspundem chemării de unire sub oblăduirea Păstorului cel bun, Care și-a dat viața pentru restaurarea omului în demnitatea de chip al lui Dumnezeu, pe care a avut-o acesta de la crearea lumii. În Biserica creștină, „este un singur Domn, o singură credință, un singur botez. Este un singur Dumnezeu și tată al tuturor, Care este mai presus de toți, Care lucrează în toți și Care este în toți” (Efes. 4, 5-6).

Biserica Ortodoxă Română ființează și se roagă pentru păstrarea unității ecumenice ortodoxe, dar și pentru „unirea tuturor Bisericilor”. Este marea dorință a Mîntuitorului Iisus Hristos și este, drept urmare, marea și sfînta noastră chemare și responsabilitate. Prin înălțarea zilnică a rugăciunii pentru unitatea creștină, slujitori și credincioșii Bisericii noastre strămoșești dau glas conștiinței evanghelice, dar și poruncii vremii noastre, cînd unitatea bisericească contribuie în mod fericit și la apropierea și pacea popoarelor și a lumii întregi.

Să stăruim, așadar, în rugăciune, pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!

† Teoctist
Patriarhul Bisericii Ortodoxe
Române

Lucrări intense la biserica din Apateu

La Biserica Ortodoxă din Apateu se lucrează intens și în zilele acestea la picturile din interior. Cu cîteva săptămîni în urmă v-am relatat deja despre lucrările, conduse de părintele *Origen Sabău*, de la parohia bihoreană. Trecînd zilele trecute pe la această biserică, ne-am putut da seama că pe zi ce trece se înfrumusețează pereții interiori ai bisericii, deoarece aproape întregul tavan este deja pictat. Se conturează tot mai mult cunoscutele scene biblice: Buna-vestire, Nașterea Domnului, Înălțarea etc. După speranțele parohului, lucrările de la biserică se vor putea încheia pînă la Rusalii, avînd loc apoi sfințirea lăcașului de rugăciune.

- va -

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 17 martie 2002

Apateu	– ora 9.00	– pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00	– pr. Ilie Ciocan
Bichiș	– ora 10.00	– pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba	– ora 9.00	– pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00	– pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrală, Giula	– ora 10.00	– PS Episcop Sofronie pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	– ora 9.30	– pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00	– pr. Alexandru Șereș
Micherechi	– ora 9.00	– pr. Ioan Bun
Peterd	– ora 10.00	– pr. Cosmin Pop
Otlaca-Pustă	– ora 9.00	– pr. Teodor Rocsin Ieromonah Paisie
Săcal	– ora 11.00	– pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30	– pr. Aurel Becan

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00	– program religios
Mărti	ora 18.00	– oră de rugăciune

Actualitate și universalitate în comediile lui I. L. Caragiale

Lumea colorată a Balcanilor, cu amestecul ei de nații, a dat la iveală personalități culturale pe care destinul, cu țelurile lui nebănuite, le-a făcut să trăiască și să creeze ca români. Limba română a devenit astfel calea spre nemurire a unor scriitori talentați, cu origini etnice la sud de Dunăre. Dimitrie Bolintineanu, George Murnu, Lucian Blaga aveau sânge macedo-român; Anton Pann și Panait Cerna se trăgeau din bulgari, Alexandru Macedonski avea strămoși sârbi.

Înainteșii lui Ion Luca Caragiale, pe care românii îl dezmiardă și azi cu numele „Nenea Iancu”, ca pe o rudă apropiată, erau și ei balcanici. Tatăl său, născut la Constantinopol, era nepotul unui grec, pripășit pare-se ca bucătar la Curtea domnitorului din Muntenia. Mama sa era din Brașov, dar și în familia acesteia erau negustori din Balcani, poate chiar aromâni. Ion Luca Caragiale a văzut lumina zilei în satul Haimanale (azi localitatea poartă numele scriitorului), lângă Ploiești, județul Prahova, în urmă cu 150 de ani, la 29 ianuarie 1852. Criticul George Călinescu face imediat apropierea între numele localității natale și obârșile lui Caragiale (*haimana*, în limba română este un cuvânt de origine turcă și are, printre altele, sensul de *vagabond*, *rătăcitor*, de ex. în expresia *umblă haimana*), atât din punct de vedere etnic, dar și pentru faptul că în familia Caragiale au existat mulți actori ambulanți: tatăl scriitorului și prima sa soție, cei doi unchi și un văr ai scriitorului, iar un strămoș din familia mamei a fost proprietarul primei săli de teatru. Chiar Ion Luca face studii teatrale la Conservatorul din București. Ca și Mihai Eminescu, tânărul Caragiale lucrează ca suflor în trupa de teatru a lui Mihail Pascaly. Între marii clasici ai literaturii române, Eminescu, Slavici și Caragiale (un muntean, un ardelean și un

moldovean) a fost o prietenie strânsă, ei lucrând pentru o perioadă împreună la redacția ziarului bucureștean *Timpul*. Talentul scriitoricesc al lui Caragiale l-a moștenit fiul său Luca, dar mai ales Mateiu Caragiale, fiu natural, autorul originalului roman *Craii de Curtea Veche*.

Dacă nu a făcut însă carieră de actor, I. L. Caragiale a rămas însă până azi cel mai mare dramaturg român. Ca în cazul multor scriitori geniali, piesele de teatru ale lui Caragiale nu au fost primite de contemporanii săi așa cum cerea valoarea lor. Lăsând la o parte culoarea de epocă, evenimentele și personajele pieselor de teatru create de Caragiale își păstrează până azi actualitatea și universalitatea. Când piesa *O scrisoare pierdută* a fost jucată pe scene din Japonia, ziariștii din această țară s-au întrebat de unde cunoștea atât de bine acest scriitor atmosfera din parlamentul nipon. Comediile lui Caragiale s-au bucurat de succes și în teatrele din Ungaria.

Caragiale a scris și o dramă, *Năpasta*, dar originalitatea creației sale e reprezentată mai ales de comedii, scrise între 1877-1875: *O noapte furtunoasă*, *Conu Leonida față cu reacțiunea*, *O scrisoare pierdută*, *D-ale carnavalului*. Nu există român care să nu fi vizionat aceste piese, fie la teatru, fie la televizor, fie în transcrierea lor cinematografică. Dintre marii actori români care au jucat în piesele lui Caragiale îi amintim pe *Grigore Vasiliu-Birlic*, *Radu Beligan*, *Dem Rădulescu*, *Toma Caragiu* (care a fost de origine aromână).

Comediile evocă satiric viața orașenilor din sudul României. *O noapte furtunoasă* se desfășoară în Bucureștiul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Un negustor de cherestea, jupân Dumitrache, zis Titircă Inimă-Rea, are o afacere prosperă și o nevastă, Veta, care-l înșală cu arga-

tul Chiriac, „mâna dreaptă” și om de încredere al jupânului. Cel mai bun prieten al lui Dumitrache este jandarmul Nae Ipingsescu. Împreună, talmăcesc articole din ziarul *Vocea patriotului național*, în care publică articole un tânăr ziarist, *Rică Venturiano*. Articolele sunt scrise într-o limbă „înflorită”, plină de neologisme caraghioase. Cei doi nu înțeleg nimic, dar trag concluzii așa cum le place lor. Conflictul piesei este tensionat și furtunos, întreaga acțiune a piesei se întâmplă într-o noapte și în același spațiu: casa jupânului Dumitrache. Ca tot bucoreșteanul înstărit și modern, Titircă Inimă-Rea își duce nevasta și cumnata (care se numește Zița și e divorțată de curând) la Grădina Union, să le distreze. Aici, Zița, purtată de „ale tinereții valuri”, se „amorezează” chiar de Rică Venturiano, „studinte în drept și publicist”. Fără vorbe multe, cei doi își dau întâlnire la Zița care locuiește într-o casă cu numărul 9. Toată încurcătura pornește de la acest număr: meșterul care a reparat gardul casei negustorului Dumitrache, care locuiește pe aceeași stradă cu Zița, dar la numărul 6, a pus din greșală invers numărul pe poarta casei. Așa că Rică, în loc de Zița, nimerește noaptea la sora acesteia, Veta. Bărbatul ei, ca șef al gărzii civice – care tocmai avea „izirci” de noapte – era plecat la datorie. Veta se folosește de ocazie pentru a se întâlni cu amantul ei, Chiriac. Jupânul, care ține la „onoarea lui de familist”, parcă bănuiește că în casa lui se întâmplă ceva, dar nici nu-i trece prin minte că între Chiriac și Veta e vreo legătură. El ajunge sub ferestrele casei chiar când Rică, greșind casa și femeia, cade în genunchi în fața Vetei, numind-o „angel radios” și mărturisindu-i că și-a pierdut „uzul rațiunii” de când a văzut-o „întâiași dată pentru prima oară”. Începe o urmărire ca în filme, Chiriac și jupânul vor

să-l omoare pe Rică, din gelozie, Veta și Zița vor să-l scape. Lucrurile se termină însă cu bine și, după o noapte furtunoasă, Zița își găsește „monșorul ei”, Chiriac se împacă cu Veta, iar jupânul se întoarce la afacerile sale negustorești.

O scrisoare pierdută ca și *D-ale carnavalului* au drept conflict tot mici „probleme de amor”, înfățișând complex o societate burgheză cu moravuri ușoare, cu etică îndoielnică. Însă toate personajele lui Caragiale sunt, de fapt, foarte umane. Ele nu au nimic ieșit din comun, acțiunile lor nu sunt spectaculoase, micile „mizerii” pe care scriitorul se prezintă se pot întâmpla oriunde, oricând și oricui. Ceea ce este cu adevărat spectaculos este talentul cu care Caragiale și-a ales subiectele, cum a dat viață personajelor, cu ce biografie, mentalitate și limbaj le-a înzeștriat, ce personalitate aparte le-a creat. Calitatea sa de observator fin, contemplativ, este mai vie poate chiar decât capacitatea sa de a satiriza, de a ridiculariza „măruntășurile” care se întâmplă în societate. Chiar scriitorul riposta la un banchet al Asociației *Astra*, când un vorbitor a ridicat paharul, închinând în cinstea *marelui scriitor satiric Caragiale*: „Eu sunt un sentiment, domnule!”

Acțiunea din *O scrisoare pierdută* are loc în preajma alegerilor politice. Cetățenii unui orașel sunt în plină campanie electorală, așteaptă momentul în care vor vedea cine le vor fi conducătorii în următorii ani. Unii, ca „cetățeanul turmentat”, mereu amețit de băutură, dar sincer în dubiile lui, se tot întreabă: eu cu cine votez? – căci candidații politici sunt demagogi, lacomi de putere, pe care vor s-o obțină cu orice preț, chiar și prin șantaj. Și cine poate fi cel mai bine șantajat, decât cel care are o relație extraconjugală. Coana Joița este nevasta unui om „onorabil”, bătrân și senil: zaharisitul *Zaharia Trahanache*. Amantul ei, prefectul Tipătescu, a pierdut o scrisorică de amor care a ajuns la avocatul *Cațavencu* (cață e un alt nume al *coțofanei*, dar înseamnă și *persoană rea și cicălitoare*). Cațavencu vrea să candideze la alegeri și, ca să fie si-

Caragiale

gur că va avea succes, o amenință pa Zoe că publică scrisoarea în gazeta „*Răcnetul Carpaților*”. El cere de la coana Joița, femeie energică, să se folosească de influența ramolitului ei soț în favoarea domnului Cațavencu. Cum n-are încontro, Zoe îi promite că îl va susține. Dar, în ultimul moment, evenimentele iau o întorsătură neașteptată. De la „centru” e trimis un candidat nou, care descurcă „dandanaua”: Agamiță Dandanache (*Agamiță* este un diminutiv ridicol al numelui unui erou antic grec, *Agamemnon*, iar *Dandanache* vine din *dandana* = încurcătură, bucluc, gălăgie, zoală). *Agamiță* are un trecut politic „glorios”, fiind „în Cameră, cu familia mea de la patrusopt”, e peltic, uituc, mai senil ca Trahanache, mai antipatic și mai ticălos decât Cațavencu. Împăcați, demnitarii orașelului se mulțumesc cu „candidatul de la centru”. Pentru cetățenii „de rând”, ca cel turmentat, ca polițaiul *Chiță Pristanda*, cu familie mare și „renunerație după buget mică”, ca Farfuridi și Brânzovenescu, alegerile nu schimbă nimic. Alegătorii pot să-și facă și pe mai departe micile lor „învârteli”, până la electoratul viitor.

Caragiale a fost un scriitor de talent genial, dar și un „meșteșugar”. El și-a creat lumea sa literară de *Mitici* pomind de la realități pe care le-a observat îndelung, cu un fel de filozofie creștină. Slavici chiar mărturisea în amintirile sale că prietenul său, Caragiale, era „creștin dreptcredincios care se închina și se dădea în paza Domnului”. Iar ca metodă cu care trebuie analizată lumea, Caragiale o recomandă pe următoarea: *Voești să cunoști lucrurile? Privește-le de aproape. Vrei să-ți placă? Privește-le de departe.*

La Chitighaz

Aproape toată clasa a opta s-a înscris la Liceul Bălcescu

După cum a reieșit dintr-o știre publicată la 22 februarie a.c., tot în această pagină a revistei noastre, de la Școala generală românească din Chitighaz și-au anunțat dorința de continuare a studiilor la Liceul Bălcescu din Giula elevi în număr-record. Zilele trecute am stat de vorbă cu 8 dintre acești elevi, mărturisindu-ne despre alegerea lor.

Agneta Purece:

– Eu am ales Liceul Românesc din Giula, fiindcă la noi în sat oamenii încă vorbesc românește. Aș vrea și eu să învăț mai bine această limbă.

Anica Nagy:

– De aceea merg la Liceul Bălcescu, fiindcă și fratele meu învață acolo. El este deja în clasa a 10-a. Mi-a povestit multe despre viața școlară din Giula și m-a convins.

Gabriela Santău:

– Din familia noastră deja doi au terminat acest liceu. Și soră mea, și mama mea au fost eleve la Bălcescu. Deoarece aici învăț deja de 8 ani limba română, aș vrea să continui și să însușesc și mai bine limba română. Dorința mea este să mă fac învățătoare.

Toma Putaric:

– Eu la liceu aș vrea să mă perfecționez nu numai din română, dar și din engleză. Știu că la Bălcescu se poate învăța și această limbă.

Janet Birț:

– Vreau să continui la Liceul Bălcescu pentru că am auzit multe lucruri bune despre această școală. E adevărat că am și un pic de emoții, pentru că aici toate vor fi noi: colegii, profesorii... După liceu aș vrea să mă fac asistentă medicală.

Robert Karlik:

– Eu de la fratele mamei am auzit despre acest liceu, pentru că el a învățat acolo și mi-a povestit mult despre viața elevilor de la Giula.

Gheorghe Bandula:

– Sper că la Liceul Bălcescu o să am ocazia să în-

văț și mai bine limba mea maternă, română, deși printre planurile mele de viitor figurează și însușirea unei meserii mai practice.

Renata Lupaș:

– Mie mi-ar plăcea să devin peste câțiva ani vameș și cred că mi-ar prinde bine

dacă aș ști și mai bine limba română. Din acest motiv am ales Liceul Bălcescu.

E foarte interesant să meditezi la planurile acestor elevi, care stau în fața primei mari hotărâri din viața lor. Oricum, din cele

auzite de la acești opt elevi chitighăzeni – viitorii noștri polițiști, învățătoare, electricieni, asistente medicale și mecanici – se poate constata că munca de opt ani a profesorilor lor și a dirigintei Maria Sarca Zombai nu a fost zadarnică.

- iova -

Liceul Românesc va avea, în sfârșit, trupă de teatru?

În ultima zi a lunii februarie, joia trecută, s-a realizat prima întâlnire a elevilor de la Liceul N. Bălcescu cu actorul și regizorul de teatru Eugen Țugulea de la Oradea, cu scopul de a iniția o mișcare de teatru de amatori. Aceasta nu este prima încercare de acest gen din ultimii ani la liceul românesc, însă ceea ce acum poate da noi speran-

te este că de astă dată s-au prezentat la cursul de teatru aproape 30 de elevi. Ideea (și finanțarea) noii încercări a sosit din partea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, mai exact de la Tiberiu Boca, iar pentru buna desfășurare a activității teatrale s-a angajat profesoara Vera Gurzău.

„La această primă întâlnire cu tinerii i-am ascultat pe toți,

rugându-i să-mi recite câte o strofă din orice poezie. Știu că acum aveau încă mari emoții, dar ceea ce m-a bucurat și mă încurajează foarte mult este că am văzut în ochii lor că vor foarte mult acest lucru. Sunt convins că vom avea succese, unii poate mai mici, alții însă mai mari” – a apreciat actorul Eugen Țugulea la sfârșitul întâlnirii.

Din partea noastră, nu avem decât să dorim: „Lucrul început, să fie într-un ceas bun...”

- va -

Noi succese artistice la școala din Săcal

Doi elevi ai școlii românești din Săcal, David Kovács și Petru Máthé, au obținut premii speciale la un concurs de desen, lansat de școala de naționalitate germană din Pilisvörösvár. Titlul concursului a fost „Viața naționalităților în noul mileniu”, iar cei doi copii – primul fiind elev în clasa a 3-a, iar celălalt în clasa a 5-a – s-au prezentat cu desene despre dansurile, porturile și meșteșugurile tradiționale românești.

La un alt concurs de desen, pe tema amintirilor vacanței de vară, au participat cu deosebit succes alți doi elevi săcăleni: Annabella Mohácsi (cl. 6) și Tiberiu Cherdan (cl. 4), care vor putea participa la o excursie de trei zile în județul Baranya, la Magyarhertelend.

Toți acești mici artiști, care aduc un renume școlii din Săcal, sînt membri ai școlii de artă, condusă de profesoara L. Ritók Nóra.

- e. i. -

☺ ☺ HA-HA-HA ☺ ☺

Doi semidoști stau de vorbă:

– Știi, fiul meu este studentum, la Universitatis!!!

La care celălalt, vizibil impresionat, întreabă: Da?! În ce anus?

La școală, tînăra învățătoare, după ce a vorbit despre animale, verifică dacă elevii au înțeles corect cele spuse.

– La ce este bună oaia?

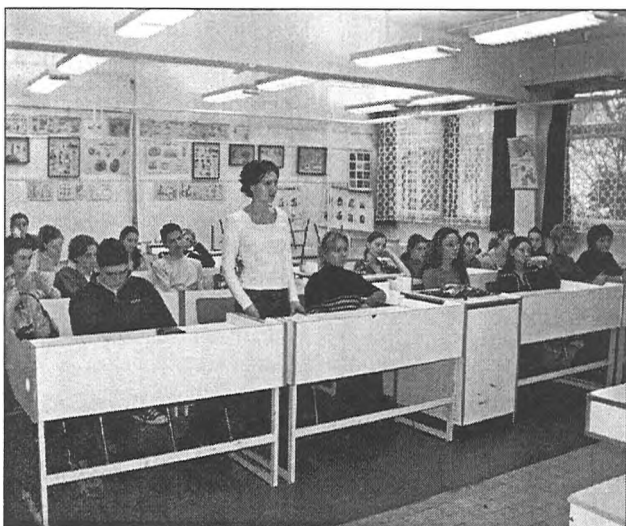
– Să ne dea lînă și lapte, domnișoară!

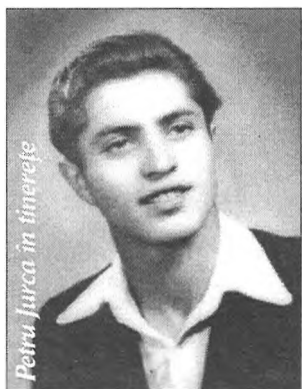
– La ce este bună găina?

– Să ne dea ouă, domnișoară!

– La ce este bună vaca?

– Să ne dea teme pentru acasă, domnișoară!

Petru Jurca în tinerețe

„Sînt mulțumit de viața mea împlinită”

De vorbă cu cantorul Petru Jurca din Aletea

Un om însuflețit, care a depus mari eforturi pentru a se descurca cît mai bine în viață. Un om, care a făcut și face totul pentru familia lui. Un om, care a lucrat neobosit, din răsuputeri, fără să-și cruțe puterile. Ajuns la vîrsta de 68 de ani, Petru

Jurca din Aletea se consideră un om mulțumit. Mulțumit, pentru că pe toate cîte le-a ajuns le consideră ca dar de la Dumnezeu. Ca pensionar, Petru Jurca este actualul cantor al bisericilor ortodoxe din Bichișciaba și Ciorvaș.

acuma. Pînă în anul acesta, timp de 12 ani am fost membru al Consiliului Vicarial al Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. Mulțumind darului de a cînta, primit de la Dumnezeu, sînt cîntăreț de biserică în bisericile ortodoxe din Bichișciaba și Ciorvaș. Încă de mic copil am participat sîrguincios la slujbele din biserică, unde mă simt ca acasă.

Copilărie, tinerețe

– În anii '40, Aletea era un sat foarte bogat, cu vreo 10–11.000 de locuitori. Marea majoritate a locuitorilor erau nemți (80-85%), cincisprezece procente erau

mulți nemți, zis șvabi – și ei fiind foarte bogați – cu toată familia ne-am angajat de „cioși” pe moșia unuia. Și fiindcă ei nu prea știau ungurește, numai nemțește și românește, pe noi românii ne-au preferat. Așa că au

care stăteau în părți separate. Am invitat țiganii muzicanți și am fixat un preț pentru muzică. Cei în jur de 20–25 de tineri am dansat trei ore în șir. Fiecare dintre noi am avut „figura” noastră. Pe noi nu trebuia să ne învețe nimeni cum să jucăm, pentru că noi, cei mai tineri, am văzut mereu de la înaintașii, de la părinții noștri.

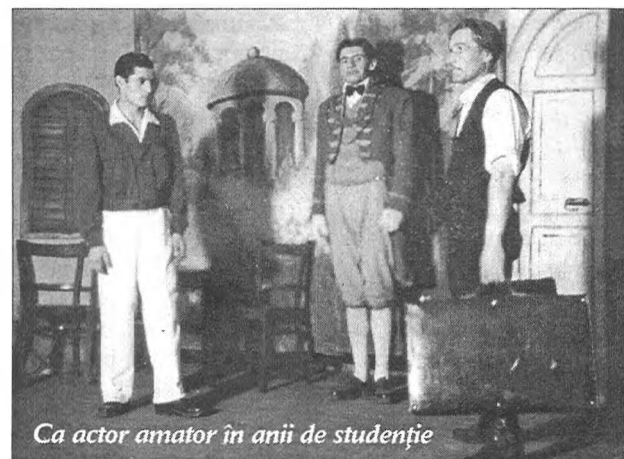
– Ce s-a întîmplat cînd a sosit iarna și nu se mai putea juca în aer liber?

– Iarna am organizat baliuri comune la cîte-un birt, iar mai tîrziu, după schimbarea regimului, într-o sală închiriată. Cred că au fost ani frumoși. Din păcate, astăzi nu mai sînt așa-numitele case de joc, unde tinerii ar putea însuși mai ușor pașii de dans. Încetul cu încetul se pierd toate tradițiile.

Școală, carieră

– Ați avut posibilitate să învățați la școală?

– Da. Între 1944–48 am învățat la școala din Aletea, iar din 1948 am ajuns la școala românească din Giula. Însă în 1951, din reavoința unor profesori, împreună cu Lucian Magdu și alți copii de preoți am fost dați afară. Cu toții am suferit mult din cauza asta. Dar nu m-am dat bătut. Încă în același an m-am înscris la școala de mineri din Kurittya, de lîngă Kazincbarcika. După aceea am

Ca actor amator în anii de studenție

ajuns la Institutul de cercetări miniere. Munca noastră a fost să experimentăm calitatea mașinilor folosite în minerit. Prin recomandarea institutului am primit loc de muncă în județul Nógrád, la Bányaterenye. Acolo mi-am cunoscut viitoarea soție. În 1954 ne-am căsătorit, și am stat împreună cu socrii. În 1968 ne-am mutat acasă la Aletea. Între anii '68–75 am lucrat împreună cu soția la o întreprindere giulană, constructoare de mașini. Dar anii cei mai însemnați i-am trăit lucrînd la Combinatul de prelucrare a cărnii din Giula. Un infarct, în 1986, mi-a încheiat această carieră.

În slujba Domnului

– După atîția ani de activitate, cum vă petreceți acum zilele de pensionar?

– Nu mă plictisesc nici

– Numai în biserică vă folosiți de acest talent sau și altundeva?

– Totdeauna am cîntat și în cîte-un cor. Ca membru al corului din Aletea am avut posibilitatea să ajung în multe locuri și ca solist. Însă, din păcate, la noi nu există cor românesc, astfel cîntăm aici numai ungurește. Iar în ce privește zilele cînd nu sînt în biserică, la cor sau la clubul pensionarilor din loc, mă ocup de viticultură: am o vie destul de mare, care îmi dă mult lucru. Dar înainte de toate, sînt un om credincios.

Rita Ruja

Cel mai mic copil cu mama adoptivă

românii și țiganii. Trăiau aici și cîțiva unguri și slovaci, dar foarte puțini la număr – începe descrierea localității și povestirea vieții și a norocului său bace Petru Jurca. – M-am născut la 8 octombrie 1934, la Giula. Încă de mic am crescut la părinți adop-

venit să lucreze la ei și alți români din Chitighaz, Micherechi și Giula, majoritatea lucrînd și trăind la sălașele de pe pămînturile șvabilor aleteni. Nici nu se cunoștea în părțile noastre sat mai bogat ca Aletea, de care ținea încă atunci și Leucus-haz și întreaga lume a sălașelor din jur.

– În ce condiții de viață trăia, pe atunci, un paznic de cîmp?

– Oricărui cios îi mergea bine la chiaburii nemți. Oamenii și-au dat casa lor din sat în orîndă (arendă, în chirie), pentru că astfel „umblau mai bine”. Pe de o parte, pe aceste case ale lor primeau chirie, iar familia trăia la sălaș în mod gratuit. Acolo primea în folosință casa și dependențele, puteau și ei să țină animale (păsări de casă și porci), iar proprietarul le dădea sălașenilor și o vacă de muls. La rîndul lui, ciosul îngrijea caii și celelalte animale și bunuri ale gazdelor, organiza muncile cîmpului, supravegheau toată munca de pe moșie.

– Ce ați făcut în timpul liber?

– Fiecare duminică după-masă eram liberi și ne duceam în sat la joc. Ne-am adunat între orele 14.00 și 17.00 la cineva în curte. Am pus lavite și scaune pentru feciorii și fetele

Familia Jurca în anii '60

tivi, la Mezőtúr. Însă la vîrsta de cinci ani am ajuns din nou la mama mea și la tatăl vitreg, pentru că între timp tatăl meu, murise. Așa s-a întîmplat că pe tata nu l-am cunoscut defel.

Pe vremea aceea, copiii au început să lucreze de timpuriu. Cum am amintit la început, mulțumită faptului că la Aletea au trăit

Credință și familie

Petru Jurca

Viața

Mîncate-ar norocu lume,
Puțin pot spune de bine.
De tată mic am rămas,
De trudă și de necaz.

Am fost dat de-acasă tînăr,
Am lucrat în fund la mină.
Am lucrat ș-am învățat,
La școală de minerari.

Eu școala am terminat
Cu-n foarte bun rezultat,
După școală am lucrat,
C-am fost prunc de om sărac.

De tînăr m-am înșurat
Mi-a fost greu nu-i de-n-trebat.
Dar acum mi-este mai bine,
C-am lucrat cu omenie.

Vai ș-amar...străinătate...
Unde n-auzi limba mamei.
N-auzi limba românească,
Nici n-o ie nimeni în seamă.

Placate – mici și mare

Astănoapte am avut on vis ciudat. Mă aflam într-un uăraș mare, pă o uliță tare-tare lată. Io ieram la on capăt dă uliță, în vreme ce din ceie parte vine în față cu mine on convoi dă oameni care ținuu în brînci trii placate mare cît o casă cu etaje. Mai nante nu m-am dat sama că dă ce fel dă afișe voarbă, dă după cîteva clipe am văzut chistaș că pă on placat iera chipu lui Lenin, pă celalat al lui Stalin și pă a triile a lui Rákosi. Mulțime cu placatele să apropie dă mine, io am vrut să mă ascund din fața lor, dă' nicicum nu-m putem mișca picioarele. În situația asta m-o prins o frică, dă numa-m tremurau și brîncile și picioarele. M-am temut rău, băsamă d-aceie m-am și trezit din somn. Am răsufat una bună, și m-o părut bine că numa on vis rău m-o tulburat somnu.

Bine-nțales că după asta nu m-o mai vinit somn pă uăti dăstul dă multă vreme, așe că am prăbălit să tilcuiesc visu care m-o dus somnu, batăr că nu cred io nici într-un fel dă talmăcire a visălor, că viața m-o-nvătăt că nu s-adeveresc tilcurile babelor noaște.

Bogăt și dăstul că, pîntră gîndurile mele dîntră doauă somnuri, m-o vinit minte dă plăcatele care or încep să apară pă tăt locuțu gol din sat, fie voarbă dă garduri,

dă păreț, dă pomi, dă stîlpi și dă ce mai știu io ce. Îi voarbă dă placatele partidelor și a cîndidaților lor. Partidele mare cu placate mare, cile mice cu placate mai mice. Băsamă și aște mărg după măsura bucsălor, numa întră făgăduieli nu află omu dă rînd dăosăbiri pre mare. Dă' amu nici nu cu asta vreu să mă ocup, ce cu placatele. Bunăuară cum că ce s-o întîmplat amu-s patru ani la alejerile d-atunci. (Numa așe, întră noi să fie zîs, nu cred că amu ne putem aștepta la lucruri mai bune – nu așe să prezintă situație în războiu cu voarbile...)

Dă ce m-am adus aminte întră cile doauă visuri? Vă spun. Ctiar și la noi în sat s-o-ntîmplat că sara unii or lipit placate ici și colo, dă' dimneața, pă cînd am ajuns în uliță și noi, oamenii dă rînd, și am dat uătii dă iele, p-atunci unele or fost sfîrticate, uă fîrcălite în tăt tipu. Fie c-o fost voarbă dă oameni cinstiți, fie că o fost voarbă dă oameni mai puțîn prețuiți, unii or căpătăt mustețe d-a lui Hitler, alți or căpătăt coarne, ca boii, dă' ș-așe o fost că la unii le-or „scos” uătii, și ce știu io ce nu s-o mai întîmplat cu bieți cîndidați. D-aceie să nici nu mai vorbim, că unele plăcate nici nu s-or uscat bine pă cînd or vinit alți și le-or lipit p-a lor d-asupra

celorlalți. Și tâte aște pă în-trecere!

Mai avem trii săptămîni pînă la alejeri. Războiu întră partide s-o-nceput. O luptă purtată pă banii noști, cu arme – dă pildă placatele – tă' mai moderne, făcute tă' din bani scoși din jeburile noaște. Asta tătă lume o ști, așe dară s-ar cuveni să ne purtăm mai cinstiți unii cu alți. Asta să referește și la placate. Că nici voarbă nu-i că placatele aște în sine ne-ar face noauă, oamenilor dă rînd, năczuri – ca mie în vis – ce-i voarbă d-o ticăloșie cu care unii iș fac dă cap, d-o fărădăleje care ne costă dîn ce în ce mai mult.

Oameni buni, lăsați plăcatele în pace, dă' dacă atunci și-ntră noi ș-a afla loc cu ceva mai multă pace, dă care avem nevoie tă' dîn ce în ce mai mult.

Sandu Popa

Aneecdote din vecini

Mai dămuit, cînd Ciupărcașu și nevastă-sa tînără or șezut încă la on sălaș dîn hotaru Bichișului, într-o noapte Măriuța îl trezește din somn pă bărbat:

– Măi Ionuț, scoală-te iute, că în chindă aud ceva zgomot. Poate că ceva țilhari umblă pă la noi.

– Nu să poate, – zice bărbatu – țilharii nu fac zgomot cînd umblă să fure! – și cu asta să-ntoarcă pă ceie lature și doar-me mai dăparte.

După vo' zece perțuri, Măriuța iară și trezește bărbatu, zîcînd:

– Măi Ionuț, scoală-te iute, că amu tumna așe-i cum ai spus tu, amu nu-i nici on zgomot în chindă.

D-atunce, cînd pă cineva-l trezește nevasta din somn, să zice cum că: „Numa nu-s în chindă hoți?”

Mai dămuit, cînd încă mai tăt oamenii dîn sat ținuu vaci dă lapte la casă, într-o sară tîrzie, Mihai lu' Păduroaie să duce dîp-o litră dă lapte la Tudoraș, adecă la vecinu-so și să căzneșete:

– Și-m fie cu iertare, vecine, că vin așe tîrziu – zice Mihai, – dă' așe dă tare m-o vinit pofta dă olea' dă lapte, dă mă tem că n-oi pute durmi tătă noapte dacă n-oi be barem on păhar.

– Ce noroc, – îi răspunde Tudoraș – atunci vină pă la mnezu nopți, că io tumna atunci treabă să mă scol să vād că nu cumva fată scroafa.

– Măi vecine, d-apu io nu lapte dă scroafă vreu să beu, ce dă vacă – zice Mihai cam supărat.

– Nici on bai, – îl liniștește Tudoraș – atunci ț-oi mulje și olea' dă lapte dă la vacă.

Am citit că...

Îm aduc aminte că, în prunție me, maica bătrînă Podărița, în tătă vara, dă' mai cu samă toamna, aduna buruieni, sămînță și poame sălbatece dă tăt felu, dîn care acasă, în taină, făce o mulțime dă leacuri. La cules îi ajutam și noi, nepoși, pă cum și tătă familie, dă' încă și neamurile și vecinii îi aduceu ce cere maica bătrînă. Dă pildă, dacă cineva mere într-o parte mai îndăpărtată a hotarului, atunci ie îi spune că d-înde ce și-i aducă, dăuarece dîn părțile dîn juru satului ie iș aduna dă ce ave nevoie la făcutu leacurilor – pă care numa ie știe să le facă și să le folosască.

Dă' și aceie o fost o minune că nime nu cunoște mai bine hotaru satului și locurile inde cresc plantele dă care să folose ie în practica ii, că și asta s-o-ținut dă dătină: O babă mai tînără o moștenit dă la o altă babă mai bătrînă tainele locurilor și a tîmăduirilor cu fel dă fel dă leacuri toci-te dîn ierburi și sămînță, dăspră care apoi n-o fo' slobod să vorbască număru pînă nu s-o aflat – în primu rînd întră neamuri – și ie o muiere pă care u-o-nvătăt că ce și cum treabă să facă ca dîn cile adunate, pînă la urmă, să fie on leac la o boală cu care nu să merită să meri la doctor. Că și maica bătrînă știe bine cum că nu tâte bolile să pot tîmădui cu unsorile, băuturile și dăscîntecele ii.

Dă tâte aște atunci m-am adus aminte cînd, într-on jurnal timișorean, am citit dăspră on doctor care, cu on fel dă „cremă minerală” vindecă o mulțime dă boli. Sincer să fiu, nu știu să vi le înșir bolile dăspră care să scrie în jurnalul amintit, dăuarece, în afară dă reumatism, numele celorlalte beteșiguri tâte-s scrisă latinește,

dîn care io nici o voarbă nu-nțăleg, – în afară d-aceie că-i voarbă dă ceva vătămătură trupească uă sufltească. Șin-că ceva: Am înțales titlu scrierii („Adio, părului rar și firelor cărunte!”). Adecă: „Rămas bun, cap copos și păr cărunț, d-amu nante nu mai ai ce cota pă la noi, că unsoare noastă-i puternică ca feru, ne apără și dă copoșie și dă încărînfîre, păru nost care ne-o mai rămas – dacă ne-o mai rămas încă ceva dîn iel – nu ne-a mai vinde vrîsta!”

Cu cîteva zile mai tîrziu, cînd am auzit că Ciorba vecinu are goști dă la Arad, am gîndit una și m-am dus la ii cu uișagu citit, adecă și cu gîndu că i-o-i întreba că ii ce știu dăspră tătă treaba asta. Nu m-am înșelat. Și românașii noști or citit și or și auzit multe dăspră doctoru timișorean, și, după ce nea Ghiță – cum îl număsc vecinii pă neamu lor bătrîn – m-o rugat să mă uit mai bine la iel, că o fost pus în uișag cu on chip dăstul dă mare, numa atîta o zîs cătă mine că și în Biblie îi scris: „Cine crede să vindecă”.

Io iară am luat în brîncă uișagu amintit, mă uit mai bine la doctoru dîn chip, adecă on om dă vrîsta me, cu cap dă jumătate copos, dă' și păru ce-l mai ave tăt alb ca neaua. No-amu, asta încă nu înșamnă că io nu cred în leacurile lui. Mai ales că io și d-aceie-m aduc aminte că maica bătrînă Podărița dăstul dă multe boli o tîmădui cu tociturile ii, și știu bine cum că multe boli iș au leacuri în buruieni și sămînțe dîn juru nost. Dă' și aceie știu bine că beteagu care crede tare că s-a tîmădui să vindecă mai iute...

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Horă sălăjeană

Nu ești mîndră, nu ești tare,

Nu ești mîndră, nu ești tare,
mîndră ești în supărare.
Nici nu ești așe gata,
pă cum te ține mă-ta.

Vii acasă supărată,
și dai cu capu dă vatră:
– Vai de mine și de mine,
maică, nu mă joacă nime!

Că mă-ta bine te gată,
meri la danț și țezi pe vatră.
Că mă-ta te gată bine,
meri la danț, nu te ie nime.

– Vrăjește, maică, cu sîta,
dă' dacă mi mărîta.
– Mărîta-te-aș, fătumne,
dă' n-ai numa-un lipideu.

Glume cu soacra

Tînăru îndrăgostit să prezintă la tata iubitei lui, și-i spune:

- Bace Viorel, aș vre să mă înșor cu fata dumitale.
- Apu și cu nevastă-me ai vorbit?
- Bine-nțales, – îi răspunde ficioru – dă' dacă să poate, io meghiș aș ramine la fata dumitale.

- Ionica să bagă într-on bold dă clopuri și zice cătă boldaș:
- Aș vre să cumpăr on clop păntru soacră-me.
- Ce cap are soacra dumitale? – îl întreabă vînzătoru.
- Urît – îi răspunde Ionica.

Visul lui Iancu

9 mai 1849

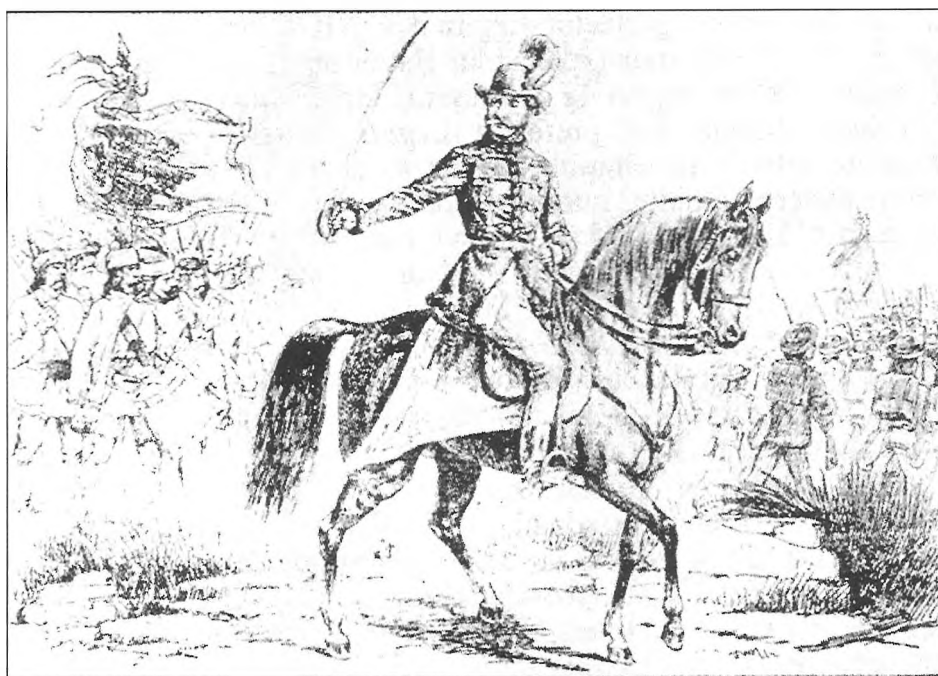
La Câmpeni în sus
Iancu doarme dus,
Într-un codru verde,
Care-n nori se pierde.
Și pădurea deasă
Dulce-l adumbrează
Vîntul îi sărută
Fața lui plăcută,
Păsările cîntă,
Toate mi-l încîntă,
Cu drag îi șoptesc
De un rău ceresc.
Și cum el visează,
Parcă vede o rază,
Care luminează
Spre un vîrf de nuc,
Unde cîntă un cuc:
– Iancule viteaz,
Scoală-te, fii treaz;
Că nu-i bine în țară,
Vin dușmanii iară!
Iancu mi-l aude,
Și așa-i răspunde:
– Cucule străin,
Poartă-te mai lin,
Lasă-mă să dorm,
Că vezi că mi-i somn!
Cucul tot nu tace,
Și nu-i mai dă pace:
– Iancule viteaz,
Scoală-te, fii treaz;
Că la apus de soare
Vreau să te omoare!
– Cucule fricos,
Sbori de-acolo jos;
Lasă-mă să dorm,
Că vezi că mi-i somn!
– Iancule viteaz,
Scoală-te, fii treaz!
Hatvani cel crud
Vine la Abrud!
Iancu se deșteaptă
Și se scoală îndată
Și-și aduce aminte
De-aceste cuvinte:
– Iancule viteaz,
Scoală-te, fi treaz!
Că nu-i bine-n țară,
Vin dușmanii iară,
Și l-apus de soare
Vreau să te omoare;
Hatvani cel crud
Vine la Abrud!
Cerule senin,
Și românii vin
De prin văi călare,
Și din Dealul Mare,
Și mulți se adună,
Să fie împreună,
Că-n Abrud e nuntă,
După soarta cruntă,
Ungur și român
Mi se strîng la sîn,
După multe lupte
Crude, neîntrerupte,
Dau frățește mîna,
Ca în veci să rămînă:
Toți în libertate,
În egalitate
În frățietate.
Și se-ntinde o masă,
Și toți se așează,
Cîntă, beau, ciocnesc,
Și se veselesc.
Numai unul tace,
Nu se-ncrede în pace,
Nu cîntă, nu bea,
A ciocni nu vrea,
Nu se veselește,
Tot în jur privește:
Iancu cel viteaz,
Omul cel mai treaz.
Dînsul șede în frunte,

Cu noruri pe frunte,
Cu fața de jale,
Ca norul din stele,
Și privind în jos,
Zice dureros:
– Dragoș, mă tem eu,
O să pățim rău!
Vii de la Kossuth,
Pace ne-ai cerut.
Noi ne-am împăcat,
Și ne-am desarmat.
Dar afară, oare,
Nu-i vr-o vînzătoare?
– Jur pe Dumnezeu,
Nu v-am vîndut eu!
Iancu iarăși tace,
Dar nu are pace,
Și privind în jos
Zice dureros:
– Dobra, mă tem eu
O să pățesc rău;
Arma ni se smulsă,
Am căzut în cursă!
– Eu mă încred în ei,
Sper că nu sînt mișei!
– Buteanu, mă tem eu,
O să pățim rău,
Arma mi se smulsă
Am căzut în cursă
Eu mă încred în ei
Sper că nu-s mișei.
Buteanu, mă tem, zău
O să pățim rău,
Că ne-au înșelat
Cînd ne-am desarmat!
Astăzi nici o frică
De fel nu mă strică!
Iancu iarăși tace,
Dar nu are pace,
Că-și aduce aminte
De cele cuvinte,
Ce le-a zis în nuc
Negriciosul cuc:
Și-afîncit în gînd,
Pare iar vișînd,
Și în vis îi apare,
Moșii-n fuga mare,
O copilă-n chice,
Care-ncet îi zice:
– Iancule, viteaz,

Scoală-te, fi treaz!
Că nu-i bine-n țară,
Vin dușmanii iară,
Și la apus de soare
Vreau să te omoare:
Hatvani cel crud
Vine la Abrud!
Iancu se deșteaptă,
Și-și apucă-n dreapta
Un pocai de vin:
– Moșii îi închin!
Sus, la arme, frați,
Că sîntem trădați;
Hatvani cel crud
Vine la Abrud!
Și golind paharul
Iute-și cheamă calul
Trîmbițele sună,
Ostătimea lui se-adună,
De prin văi și munți,
Juni, bărbați cărunți,
Din cîmpii, păduri,
Cu furci, cu securi,
Juni și femei,
Și prunci mititei,
Aducînd în brîncă
Pietri mari de stîncă;
Toți aleargă iute,
Spinteni, pe-ntrecute,
Parcă codrul lat
Ar fi înviat,
Fiecare pom
Parcă e un om,
Fiecare stîncă
Parcă e o brîncă,
Întreaga pădure
Parcă-i o secure,
Ce omoară, taie,
Ca și-ntr-o bătaie.
Toți is în picioare,
Gata să omoare,
Sau să moară-n luptă,
Cu inima ruptă.
Iancu se repede,
Cu mîndrie-i vede,
Și se pune-n frunte
Oștii sale crunte,
Și apoi la minută
Lupta-i începută,
Căci deodată sună

Știrea cea nebună:
– Hatvani cel crud
Vine la Abrud!
Semnul se lățește,
Tot se mai mărește,
Tot mai tare sună,
Mai cumplit răsună,
Pînă ce în urmă
Într-un turn se curmă,
Și acel răspunde
Văilor, de unde
Hatvani cel crud
Vine la Abrud!
Dragoș se ascunde
În locuri afunde,
Însă îl aflară
Și mi-l scoate afară:
– Haid' la judecată!
Haida la răsplată!
– Jur pe Dumnezeu,
Nu v-am vîndut eu!
Unii stau pe gînd,
Dar aud sunînd
Tunurile afară
Din partea maghiară.
– Nu-ți mai credem ție!
Și apoi cu minie,
Fără judecată,
Vreau să-l sfarme-ndată.
Dragoș, scos din minte,
Zice-o rugămintă,
Cu mîni încrucișate
De lacrimi stropite.
Cu glas plînge amar
Tot îngenunchînd:
– Jur pe Dumnezeu,
Nu v-am vîndut eu!
Iarăși stau pe gînd,
Dar aud sunînd
Tunurile afară
Din oastea maghiară;
Și un glonț ce zboară
Pe unul omoară.
Sînge cum văzură,
Nu se mai îndură,
Ci-l prind cu vâpae
Și grozav îl tae...
Nu mai are sînge,
Și murind se plînge:
– Jur pe Dumnezeu,

Nu v-am vîndut eu!
Hatvani cel crud
Iată, e în Abrud,
Și cu oastea sa
Prinde a tăia
Juni, bătrîni, femei,
Și prunci mititei.
Iancu mi-ți-l vede,
Spre el se repede:
– Dacă ești viteaz,
Vin' arată-mi azi;
Haid' la luptă dară,
Pînă unul să piară!
Hatvani se ascunde
Unde nu-l pătrunde,
Și cu oastea sa
Pleacă a tăia
Juni, bătrîni, femei
Și prunci mititei,
Și în urmă, crudul,
Aprinde Abrudul.
Stau românii-n gloate,
Văd acestea toate,
Și plecînd cu fală,
Dau în el năvală.
Armele roșesc,
Puștile pocnesc,
Spadele se frîng,
Viețile se sîng,
Vaet și omor
Lasă-n urma lor.
Aerul acum
Este plin de fum.
Flăcări cumplite
Zboară rătăcite,
Focul arde-n grinde,
Totul se aprinde,
Murmur, gemet, surlă,
Văi grozav răsună:
Iancu se răzbună!...
Hatvani e-n fugă,
Și pe-o vale-ndrugă...
Iancu stă pe munte,
Și cu nori pe frunte,
Oastea și-o zărește,
Și din grai grăiește:
– Dobra și Butean,
Doi viteji de stean,
Prea se încrezuse,
Și-au căzut în cursă,
Hatvani i-a prins.
Doară i-a și stîns!
Mulți voinici călare
Fug în depărtare,
Ca să-i scape iar,
Însă în zadar...
Iancu se retrage,
Oastea și-o contrage
La Câmpeni în sus,
Și adoarme dus
Într-un codru verde,
Care-n nori se pierde,
Și pădurea deasă
Dulce-l desmerdează,
Vîntul îi sărută
Fața lui plăcută,
Păsările cîntă,
Toate mi-l încîntă,
Cu drag îi șoptesc
De un rai ceresc,
Și-i aduc aminte
De-acele cuvinte,
Ce le-a zis un cuc
Într-un vîrf de nuc:
– Iancule viteaz,
Scoală-te, fii treaz,
Că nu-i bine-n țară,
Vin dușmanii iară,
Și la apus de soare
Vreau să te omoare,
Hatvani cel crud
Vine la Abrud!"

Avram Iancu, în fruntea oștilor românești

Părintele Dumitrache Veriga vine tocmai din Albania. Vorbește arar și cu sfi-lă parcă, ezitând ici-colo în dreptul unui cuvânt. Are înfățișare de călugăr – simplu, modest. Tot așa te și ascultă – ca un monah pe care îl întrerupi din rugăciune. Tresare doar când îl întrebi cum a ajuns în Albania. Pur și simplu nu înțelege. Acolo trăiește de când se știe. Acolo îi sînt casa, rostul și familia. E limpede că știm prea puține unii despre alții. Brusc, părintele Veriga se înflăcărează. Ca preot paroh al Bisericii „Sfintul Sotir” din Corcea (singura biserică românească din Albania), are multe să ne spună. Cîndva, Moscopole era o Românie mai mică. E grav că noi, cei din țară, nu ne cunoaștem istoria. Și mai grav e să uităm că în Albania mai trăiesc încă 400.000 de români.

Albania e plină de cimitire românești

– Părinte Veriga, din spusele dvs. reiese că în Albania trăiesc între 300.000 și 400.000 de români – o realitate despre care în România nu se știe aproape nimic. Cît de puternică este comunitatea românească din Albania?

– Cîndva, românii erau numeroși și puternici. La Plasa (localitate pur românească) existau școli în limba română încă de la 1780. Acum, nu mai este nimic, mulți plecînd în 1918 de teama războiului și a persecuțiilor. Ce să mai vorbim despre Moscopole, unde existau 42 de biserici românești, școli și biblioteci renumite. Din toate, nu au

Viața românilor ortodocși în Balcani

„Sînt singurul preot român din Albania”

mai rămas decît niște ziduri părginite și mai multe cimitire. Albania e plină de cimitire românești. Cei care au rămas s-au risipit prin țară, iar mulți păstrează încă frica de a se declara români. Și aici, ca și-n Grecia, ei au fost trecuți prin sabie și prin foc.

– Represiunile cumplete la care au fost supuși în trecut i-au făcut pe români să-și piardă credința ortodoxă?

– Nici vorbă. Dispariția bisericilor se explică prin marea prigoană a anilor de comunism. Practic, în 1967, Albania s-a declarat stat ateist și, imediat, a început dărîmarea tuturor bisericilor.

moșul familiei a fost deopotrivă învățător și preot. El îi învăța pe nepoți a scrie românește și tot el îi boteza în ascuns.

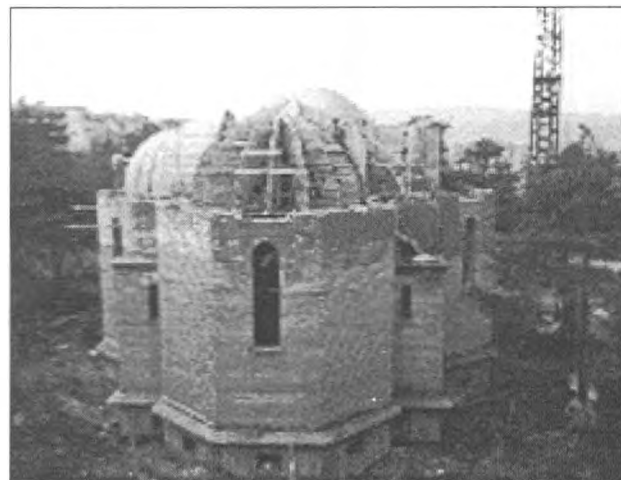
– Ce le lipsește acestor români să-și recapete identitatea, să se simtă ceea ce sînt?

– În vorbe, e simplu să oferi soluții. În practică, lucrurile apar deosebit de complicate. E foarte greu să refaci într-o noapte ceea ce s-a stricat în 50 de ani. Gîndiți-vă că avem școli în limba română, dar nu avem nici profesori, și nici manuale. Despre preoți, ce să mai spun? Sînt singurul preot român din Albania și asta pentru că, venind în România, am stat mai mulți ani la o mănăstire, primind taina sacerdotală. În Albania nu avem seminar teologic, cum nu avem nici măcar cărțile de cult trebuincioase. Sărăcia și lipsa de orga-

nizare anulează libertățile de care s-ar zice că ne bucurăm acum. Peste toate, suferim și din pricina misionarismului Bisericii Grecești, care încearcă să ne impună o altă conștiință etnică și, în bună parte, reușește. Cîteodată te cuprinde un pustiu de deznădejde, dar nu ne lăsăm. Abia am terminat construcția bisericii, organizez cursuri de limba română pentru copii, zilnic botez oameni de 30–40 de ani, născuți pe vremea comunismului. Încet, dar sigur, încep să se adune semnele unei treziri naționale.

– Nu credeți că Statul ro-

tocefală. Prin urmare, sînt piedici canonice peste care nu se poate trece. Chiar și așa, se pot găsi soluții, Patriarhia de la București fiind gata oricînd să ne ajute. Aceeași deschidere o are și Statul român, care ne trimite cărți și manuale școlare, ne ajută la editarea unei reviste sau oferă copiilor noștri burse de studii. Nu-i mai puțin adevărat că, după terminarea facultății, majoritatea acestor studenți preferă să rămînă în România, unde nivelul de viață este mult mai ridicat ca în Albania, iar posibilitățile profesionale sînt mai mari. Chiar fiica mea este în această situație. A terminat Dreptul la București și nici nu se gîndește să se mai întoarcă. Într-un fel, o înțeleg. Și eu, cînd am venit pentru prima oară la București, în urmă cu zece ani, am fost beat de fericire să aud pe străzi

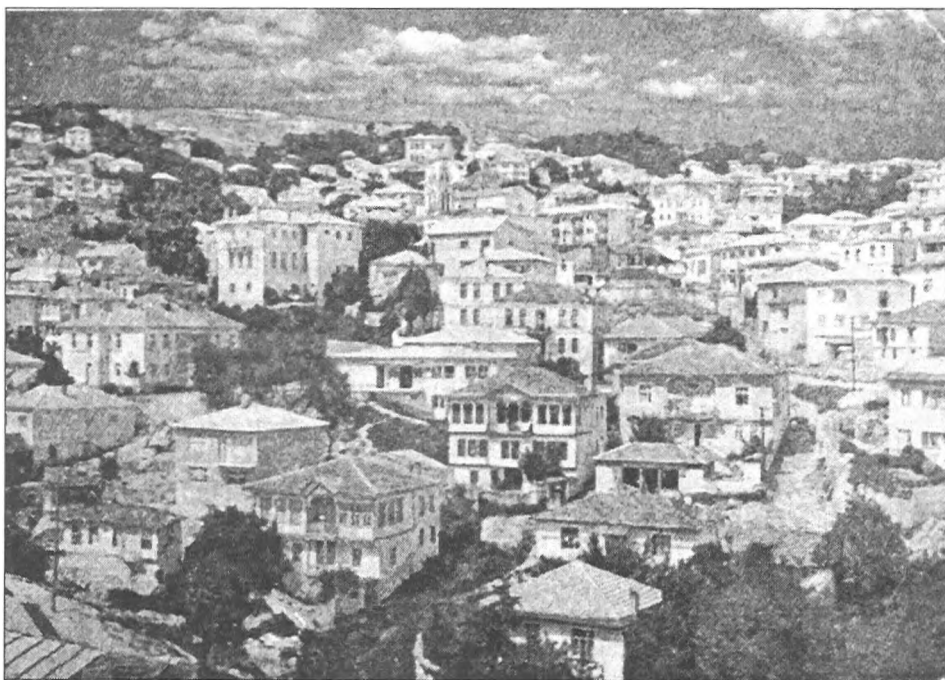

mîn ar trebui să vă ajute mai mult? De pildă, de ce Patriarhia Română nu trimite preoți misionari în Albania?

– Ca români, noi facem parte din Biserica Ortodoxă Albaneză, care este au-

vorbindu-se românește, să întîlnesc oameni poate îngîndurați, dar cu o căldură sufletească pe care nu o mai găsești nicăieri în lume.

Sorin Preda,
Formula AS

Eveniment

Simona Amânar s-a căsătorit la Timișoara

Multipla campioană olimpică la gimnastică Simona Amânar și Cosmin Tabără, fiul fostului președinte al PUNR, Valeriu Tabără și-au unit destinele la Timișoara. Momentul festiv a avut loc sâmbătă, la Hotelul Continental, unde au ocupat loc 271 de invitați, întâmpinați la intrare cu șampanie de fostul ministru Tabără, pe post de socru mare.

Simona și Cosmin au venit însoțiți de cele două perechi de nași, după ce au primit binecuvântarea religioasă la catedrala mitropolitană din orașul de pe Bega. Strălucitoarea Simona Amânar-Tabără purta o superbă rochie aurie, în ton cu aurul câștigat în competițiile la care a participat. Rochia „Miresei de aur” era împodobită cu trandafiri auri. Cel mai așteptat moment al nunții a fost apariția tortului miresei. Nimeni nu bănuia însă ce avea să urmeze. După ce Nicolae Furdui lăncu le-a cântat mirilor „de fericire și copii mulți”, toată lumea aștepta tortul. Pentru că avea șapte niveluri, tortul miresei a ajuns pe masa tinerilor căsătoriți separat pe etaje, și a fost asamblat pe loc. Construcția din frișcă a fost apoi străpunsă de cuțitul miri-

lor, care au tăiat împreună prima felie din tort. Și, pentru că „prima tăietură e cea mai adâncă”, tortul s-a surpat brusc și l-au umplut de frișcă pe Octavian Belu, care dădea și el o mână de ajutor la stabilitatea prăjiturii. Fără să stea prea mult pe gânduri, Belu s-a repezit la mire să-l spele pe față cu frișcă. Mirele însă nu s-a lăsat mai prejos. El a văzut-o pe Mariana Bitang - antrenora națională feminină - prin apropiere și i-a aruncat în cap un etaj întreg din tortul miresei. Din acest moment, bătaia cu frișcă n-a mai putut fi oprită. Au început să zboare bombe albe și dulci care i-au umplut de frișcă pe invitați din cap până-n picioare. Adio toalete și costume de gală, coafuri exotice și farduri dintre cele mai scumpe. Toți erau albi, de parcă explodase

un imens balon din frișcă. Mirele și mireasa erau ca două „stafii albe”, și doar risul le lumina fețele. „A fost cea mai dulce nuntă la care am participat vreodată”, spunea un invitat cărui nu i se mai vedeau decât urechile din frișcă. Când spiritele s-au mai calmat, Simona și Cosmin au primit urările nuntașilor pentru viitoarea lor casă de piatră. Un loc de onoare la nunta colegei lor l-au ocupat gimnastele lotului olimpic de la Deva, sosite la Timișoara împreună cu prietenii lor.

Din presa românească a spicuit:
Ștefan Crăstă

Fotbal

A început sezonul de primăvară

Poarta oaspeților în pericol

La sfârșitul săptămânii trecute au început și luptele de primăvară și în diviziile de fotbal inferioare. Cea mai bună echipă de-a noastră, Giula, în sezonul de toamnă a fost cam lipsită de noroc, dar se pare că schimbarea antrenorului și pregătirea de iarnă au folosit, fiindcă primul meci l-au disputat pe teren propriu, aducând victorie și trei puncte. Dávid Imre antrenorul de la Giula, ne-a declarat următoarele în legătură cu așteptările sale față de se-

zonul de primăvară: „Scopul nostru este să nu ne retrogradăm din divizia a treia, NB II. Nu va fi ușor fiindcă ne despart încă multe puncte de echipele care se află înaintea noastră pe tabelă. În primele șase etape ne vom confrunta cu primele cinci echipe din clasament. Numai Nyírbátor pare a fi un adversar mai ușor. Sperăm că antrenamentele din iarnă își vor face efectul și că jucătorii nou veniți ne vor ajuta în victorie. După meciul cu

Nyírbátor pot să spun că în prima repriză am jucat bine, dar adversarul nostru a avut noroc cu un gol fatal. În repriza a doua calitatea jocului nostru a scăzut, dar am evoluat cu mult mai mare atenție, reușind astfel să câștigăm toate cele trei puncte.”

Pentru a vă pune la curent cu schimbările esențiale din echipă, vă oferim următoarele informații.

Nou veniți: Vasile Samfira (Cristor), Géczy Péter (Bătania), Futaki Krisztián, Lapsánszki Tamás, Nagy László, Nagy Szabolcs (Bichișciaba).

Au plecat: Kiss László, Kovács Péter (Orosháza), Kulcsár Szilárd (Kondoros), Ekker Attila (Chitighaz), Pápa Lajos (Șercad), Gyulai Ferenc (Aletea).

I. Cozma

Primele rezultate ale echipelor de fotbal

Campionatul NB II.

Giula Termal FC-Nyírbátor 3-1 (0-1)

Campionatul NB III.

Ibrány-Leta Mare 1-1

Campionatul Județean Bichiș divizia I.

Bătania-Vest (Vészto) 1-1 (0-1)

Szarvas-Micherechi 1-0 (1-0)

Campionatul Județean Bichiș divizia II.

Szabadkigyós-Chitighaz 5-0

Aletea-Csorvás 0-0

Următoarele meciuri

16 martie (sâmbătă)

Mezőhegyesi SE-Bătania TK 15.00

Békésszentandrás HSE-Aletea SE 15.00

Chitighaz SE-Kaszaper KSK 15.00

17 martie (duminică)

Tiszaújvárosi FC-Giula Termal FC 15.00

Micherechi SE-Mezőberényi FC 15.00

Leta Mare-Záhony 15.00

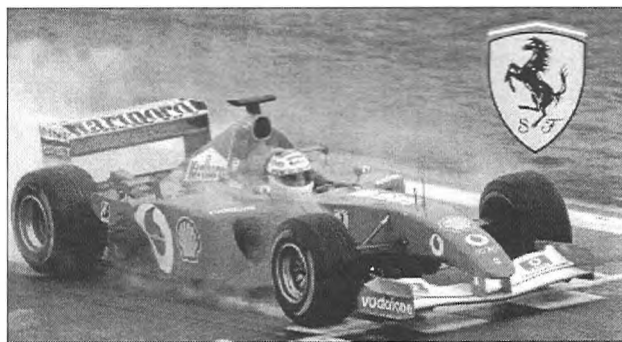
Formula-1

Circuitul de la Sepang, Malaysia

La acest sfârșit de săptămână, competiția Formula 1 va continua pe continentul asiatic. Ca să vă oferim niște detalii din întrecerea de acum un an, vă reamintim că atunci Malaysia a adus pentru Ferrari o victorie netă. Circuitul de la Sepang a fost parcurs cel mai repede de Michael Schumacher care în timp de 1, 47, 34 a realizat cei 305 kilometri, atingând viteza medie de 170 km/h. Locul doi a fost rezervat

celuilalt pilot Ferrari, Rubens Barrichello. Este suficient să vă amintim despre nivelul mașinilor Ferrari că săptămîna trecută conducerea grupării a decis cu greu să continue sezonul cu modelul nou. Pînă la urmă, opțiunea pentru modelul anului trecut a fost refuzată pe motivul că cel nou este elaborat cu mai mult rafinament. Acestea sînt problemele cu care se frămîntă șefii de la Ferrari.

MIC

Informații utile despre competiția Sepang F I.

Data și ora concursului: 17 martie, duminică, ora 8.00 (după ora Ungariei).

Lungimea cursei: 305 km. Numărul rundelor: 55.

Lungimea pistei: 5543 m. Viteza-record: 310 km/h.

ȘAH

Bătania, campioană județeană

Rămînd fideli evoluției din întregul sezon, șahiștii din Bătania au încheiat sezonul 2001-2002 a diviziei I. a județului Bichiș cu o victorie bine meritată. Deși evoluția de la Orosháza se putea prevedea, totuși au rămas puține emoții pînă la sfârșit. Cu această victorie, echipa de șah din Bătania s-a clasat definitiv primul loc al tabelului, cucerind dreptul să se confrunte într-un joc

tur-retur cu ultima formație din clasamentul diviziei II echipă nestabilă pînă acum. La sfârșitul săptămînii trecute, și cealaltă echipă a noastră a realizat o victorie lăudabilă în deplasare. Cu această evoluție, Giula-Dévaványa SE II și-a stabilit locul șase în clasamentul campionatului județean Bichiș.

Rezultatele:

Orosházi MTK II-Bătania
2,5:9,5

Békési TE II-Giula-Dévaványa SE

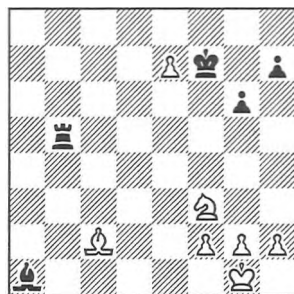
2,5:9,5

Tabelul campionatului județean Bichiș, ediția 2001-2002:

1. Bătania SE 65 p.
2. Csaba SK 55 p.
3. Orosházi MTKII 52 p.
4. Mezőberényi SDSE 42,5 p.
5. Szarvasi SE 42,5 p.
6. Giula-Dévaványa SE II.
7. Minerva Gáboros 37 p.
8. Békési TE II. 20 p.

Ioan C.

Ragozin-Boleslavski, 1945

Albul mută și câștigă prin le-gare

Rezolvarea exercițiului:

1. e8d+ R:e8 2. Na4

ROMÂNIA

Luni 18 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.30 Bravo, Bravissimo (R) 9.00 Surprize, surprize... (R) 11.30 Teledicționar (R) 12.30 Spectacolul lumii (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Istorie polemică 14.00 Pro Patria 15.00 Cronica 16.30 Interes general 17.30 Corect 17.35 Cereul de aur 18.15 Știri 18.35 Glume, boacăn, aventuri 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Iartă-mă! 20.50 Serial. Orașul Ingerilor! 21.45 Față-n față 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Tragerea de la ocnle mari 23.45 Marele Jazz 0.45 Jurnal (R) 1.30 Curat Caragiale! Parol! 1.35 Interes general 2.35 Iartă-mă! (R) 3.35 Spectacolul lumii (R) 4.05 Față-n față (R) 5.05 Cereul de aur (R).

Marti 19 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Cereul de aur (R) 8.00 Iartă-mă! (R) 9.00 Serial. Orașul Ingerilor 9.50 TVR Timișoara 12.00 Ghici cine vine la tine?... 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Puncte cardinale 14.00 Față-n față (R) 15.00 Cronica 16.00 Feminin 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Corect 17.35 Cereul de aur 18.15 Știri 18.35 Glume, boacăn, aventuri 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Film. Puterea gîndului 21.25 Amprente 21.40 Frontal 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Lumea dansului 24.00 Feminin (R) 0.45 Jurnal (R) 1.30 Curat Caragiale! Parol! 1.35 Puncte cardinale (R) 2.05 Istorie polemică (R) 2.35 Film. Bani însingerați 4.05 Frontal (R) 5.05 Cereul de aur (R).

Miercuri 20 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Cereul de aur (R) 8.00 Film (R) Puterea gîndului 8.55 Amprente (R) 9.50 TVR Cluj 12.00 Tezaur folcloric (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuri muzicii 15.00 Panorama 16.00 Medicina pentru toți 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Corect 17.35 Cereul de aur 18.15 Știri 18.35 Glume, boacăn, aventuri 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Detectiv fără voie 20.50 Cu ochii-n 4 21.50 Recurs la morală 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Infomania 24.00 Poveste de dragoste (R) 0.50 Jurnal (R) 1.40 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Detectiv fără voie (R) 2.40 Cu ochii-n 4 (R) 3.40 Știrile de simăbăta asta! (R) 4.10 Recurs la morală (R) 5.10 Cereul de aur (R).

Joi 21 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Cereul de aur (R) 8.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Detectiv fără voie (R) 9.00 Cu ochii-n 4 (R) 10.00 TVR Iași 12.00 Mîndră fcare-i norocul 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Tragedia de la Ocnle Mari (R) 14.15 Eveniment 15.00 Convieții 15.30 Panorama 16.00 Vîno să vezi! 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Corect 17.35 Cereul de aur 18.15 Știri 18.35 Glume, boacăn, aventuri 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Film. Luisa 21.30 Reflecții rutiere 21.45 Euroatlantica 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Profesiioniști 24.00 Vîno să vezi! (R) 0.50 Jurnal (R) 1.30 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.35 Eveniment 2.30 Reflecții rutiere (R) 2.35 Film. Bionic pentru etermitate 4.10 Euroatlantica (R) 5.10 Cereul de aur (R).

Vineri 22 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.20 Cereul de aur (R) 8.00 Film (R) Luisa 9.40 Reflecții rutiere (R) 9.55 TVR Craiova 12.00 Profesiioniști (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Drepturile omului 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Convieții 16.00 Poveste de dragoste 16.45 Serial. Pasiuni 17.30 Corect 17.35 Cereul de aur 18.15 Știri 18.35 România politică 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Ploaia de stele 21.20 Știrile de simăbăta asta 21.50 Serial. Amy 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Film. Invadatorul 0.35 Jurnal (R) 1.20 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.25 Drepturile omului (R) 2.25 Ploaia de stele (R) 3.55 Știrile de simăbăta asta (R) 4.25 Serial. Amy (R) 5.15 Cereul de aur (R).

Sîmbătă 23 martie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.50 Garașul lui Ziggy 9.20 Serial. Necazuri de puștoaică 10.10 Auto Club 10.55 O vedetă populară 11.45 Debut 50 plus 12.45 Jurnalul de prânz 13.00 Garantat 100%! 14.00 Ora G 15.00 Teledicționar 16.00 Fotbal: Rapid - Farul Constanta 18.00 Muzica e viața mea! 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Curat Caragiale! Parol! 19.35 Surprize, surprize... 22.05 Jurnalul de noapte 22.20 Serial. Titanii 23.10 Teledicționar. Ispita 1.05 Jurnalul de noapte 1.35 Curat Caragiale! Parol! 1.40 Garantat 100% (R) 2.40 Auto Club (R). 3.25 Fotbal (R) 5.00 Ceasul deșteptător (R).

Duminică 24 martie

6.00 Universal credinței 8.00 Desene animate 8.30 Repere sacre 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Fotbal: FC Argeș - Universitatea Craiova 14.00 Glume, boacăn, aventuri 15.00 Bun de Tîpar! 16.30 Bravo, Bravissimo! 18.00 Deștept și bogat 19.00 Jurnal 19.30 Curat Caragiale! Parol! 19.35 Ghici cine vine la tine...? 20.35 Film. Vorbești de lup și... 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Bravo, Bravissimo! (R) 24.00 Ghici cine vine la tine...? (R) 1.00 Jurnal (R) 1.30 Tezaur Folcloric (R) 2.30 Teledicționar (R) 3.30 Fotbal (R) 5.00 Deștept și bogat (R).

TVR

Luni 18 martie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.35 Serial. Magicianul 7.00 Serial. Fete vesele 7.30 Cafeaua de dimineață 8.30 Serial (R). Piatră magică 9.00 Gata cu fumurile! 9.05 Serial (R). Zona crepusculară 9.35 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.00 Veni, Video, Vici! 10.15 Splendorul naturii (R) 11.05 Gata cu fumurile! 11.10 Din cele mai frumoase melodii populare (R) 11.30 Cronici votive (R) 12.00 Serial. Avocați și asociați 12.55 Desene animate 14.10 Știri 14.15 Toți împreună 15.05 Medalion de interpret (R) 15.35 Oprirea obligatorie 15.55 Destine 16.25 Răscuci 16.55 Știri 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Desene animate 18.00 Gata cu fumurile! 18.05 Serial. În mijlocul furtunii 18.55 Fete 19.00 Paleta 20.00 Reforma la bani mărunți 20.30 Teledicționar 21.00 Documentar 22.00 Teatrul Național de TV prezintă: Corida 23.00 Minutul 91 (R) 1.10 Teledicționar (R) 1.40 Serial (R). Avocați și asociați 2.30 Teatrul TV (R). Corida 4.10 Documentar (R) 5.15 TVM Mesager.

Marti 19 martie

6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Diminețile unui bărbat cumințe 7.50 Serial. Fete vesele 8.15 Desene animate (R) 9.05 Gata cu fumurile! 9.15 Serial. Tată, am încurcat-o! 9.40 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 10.25 Televiziunea, dragostea mea! (R) 11.25 D'ale lu' Mitică (R) 12.25 Știri 12.30 Afaceri la cheie (R) 12.55 Desene animate 14.10 Știri 14.15 Toți împreună 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Ferma 16.30 E dreptul tău! 16.55 Știri 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Desene animate 18.00 Gata cu fumurile! 18.05 Serial. În mijlocul furtunii 19.00 Cinematograful, o istorie vie 19.50 Fete 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Teledicționar 21.00 Film. Pentru patine 22.45 Documentar 23.15 Cinematograful, o istorie vie (R) 0.10 Paleta (R) 1.10 Tradiții (R) 1.40 Teledicționar (R) 2.10 Serial (R). Fete vesele 2.35 Diminețile unui bărbat cumințe (R) 3.35 Film (R). Pentru patine 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 20 martie

6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Diminețile unui bărbat cumințe 7.50 Serial. Fete vesele 8.15 Desene animate (R) 9.05 Gata cu fumurile! 9.10 Serial (R). Zona crepusculară 9.35 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.00 Prietenii lui Piticot (R) 10.45 Videoclipuri 11.00 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic 13.00 Desene animate 14.10 Știri 14.15 Toți împreună 15.00 Călătoria prin țară 15.30 Sport plus 16.30 Mit și istorie 16.55 Știri 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Desene animate 17.55 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. În mijlocul furtunii 18.50 Campionatul mondial de patinaj artistic (R) 20.30 Teledicționar 21.00 Cinematograful de artă. Luminile nordului 22.35 Clepsidra cu imagini 23.05 Bărbat, la cratiță! 0.10 Televiziunea, dragostea mea! (R) 1.10 Fete 1.15 Medalion de interpret (R) 1.45 Teledicționar (R) 2.15 Serial (R). Fete vesele 2.40 Diminețile unui bărbat cumințe (R) 3.40 Cinematograful de artă (R). Luminile nordului 5.15 TVM Mesager.

Joi 21 martie

6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Diminețile unui bărbat cumințe 7.50 Serial. Fete vesele 8.15 Desene animate 9.05 Gata cu fumurile! 9.10 Expediție în necunoscut (R) 9.40 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.05 Răscuci (R) 10.35 E dreptul tău! (R) 11.00 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic (R) 13.00 Desene animate 14.10 Știri 14.15 Toți împreună 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Transilvania insolită 16.30 Afaceri la cheie 16.55 Știri 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Desene animate 18.00 Gata cu fumurile! 18.05 Serial (R). În mijlocul furtunii 18.55 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic (R) 20.30 Teledicționar 21.00 Documentar 22.00 Film. Cortina neagră 23.35 Puls 2002 (R) 0.35 Puls 2002 (R) 1.05 Clepsidra cu imagini (R) 1.35 Teledicționar (R) 2.05 Serial (R). Fete vesele 2.30 Diminețile unui bărbat cumințe (R) 3.30 Film (R). Cortina neagră 5.05 Video-clipuri (R) 5.15 TVM Mesager.

Vineri 22 martie

6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Diminețile unui bărbat cumințe 7.50 Serial. Fete vesele 8.15 Desene animate (R) 9.05 Gata cu fumurile! 9.10 Destine (R) 9.40 Serial. Tată, am încurcat-o! 10.05 Călătoria prin țară (R) 10.35 Mit și istorie (R) 11.00 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic (R) 13.00 Desene animate 14.10 Știri 14.15 Televiziunea, dragostea mea! 15.15 Fete 15.20 Video-clipuri 15.30 Camera de gardă 16.00 Primul pas 16.55 Știri 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Desene animate 18.00 Gata cu fumurile! 18.05 Serial (R). În mijlocul furtunii 18.50 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic (R) 20.00 Lumea rugby-ului 20.30 Teledicționar 21.00 D'ale lu' Mitică 22.00 Film. Justiție oarbă 23.40 Remix 0.40 Timpul trecut (R) 1.35 Teledicționar (R) 2.05 Serial (R). Fete vesele 2.30 Diminețile unui bărbat cumințe (R) 3.30 D'ale lu' Mitică (R) 4.30 Paradisul de lîngă noi (R) 5.00 Veni, Video, Vici! (R) 5.15 TVM Mesager.

Sîmbătă 23 martie

6.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 6.50 Remix (R) 7.50 Arta apărării (R) 8.20 Din cele mai frumoase melodii populare 8.40 Reforma la bani mărunți (R) 9.10 Desene animate 10.00 Lumea lui Chiț-Chiț 10.45 Veni, Video, Vici! 11.00 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic 12.40 Știri 13.10 Planeta singuratică 14.00 Știri 14.05 Serial. Un bărbat de succes 14.35 Bărbat, la cratiță! 15.35 Fete 15.40 Serial. Andromeda 16.20 Gata cu fumurile! 16.25 Serial. Sabrina, vrăjitoarea adolescentă 16.55 Știri 17.00 Rugby: Scoția-Franța 18.45 Gata cu fumurile! 18.50 Video-clipuri 19.00 Film. Fără inimă 20.30 Știri 20.35 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic (R) 22.15 Serial. Prietenii 23.00 Despre viață și sex 23.45 Film (R). Justiție oarbă 1.25 Rugby (R). Scoția-Franța 3.10 Serial (R). Andromeda 3.50 Film (R). Fără inimă 5.25 TVM Mesager.

Duminică 24 martie

6.00 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic 9.00 Cronici votive 9.30 Serial. Wishbone 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. Magicianul 11.15 Gata cu fumurile! 11.20 Serial. Piatră magică 11.50 Gata cu fumurile! 11.45 Serial. Wishbone 12.00 Ferma 13.05 Documentar 14.00 Știri 14.05 Serial. Un bărbat de succes 14.35 Documentar 15.30 Serial. Andromeda 16.10 Video-clipuri 16.25 Serial. Sabrina, vrăjitoarea adolescentă 16.55 Știri 17.00 Călătorii în orient 17.30 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic (R) 20.30 Știri 20.35 Serial. Ce nămaipomeni! 21.05 Minutul 91 22.35 Serial. Prietenii 23.15 Planeta singuratică (R) 0.05 Serial (R). Un bărbat de succes 0.55 Serial (R). Sabrina, vrăjitoarea adolescentă 1.20 Serial (R). Wishbone 1.45 Serial (R). Prietenii 2.25 Despre viață și sex (R) 3.10 Serial (R). Andromeda 3.50 Transilvania insolită (R) 4.50 Arta apărării (R) 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

18 MARTIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

19 MARTIE, MARTI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 MARTIE, MIERCURI (redactor: Monica Rocsin)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangardiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 MARTIE, JOI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămînii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 MARTIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avangardiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – Liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Actualități la românii din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50: Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 MARTIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58: Încheiere.

24 MARTIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămînii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventuale modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

20 martie 2002 (m1 ora 13.30)
Reluare: 23 martie 2002 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

Ca în fiecare primăvară, disputa asupra presei românești scrise și acum s-a declanșat, ca un jar care aprinde focul periodic. În Ecranul nostru se vor declara președinții ATRU și UCRU, expunîndu-și opiniile chiar liderii părților adverse. Programul românesc, în fruntea actualităților va relata pe larg și despre ședința de la Giula a președinților autoguvernărilor pe țară ale naționalităților.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMISOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

NOTĂ: În perioada desfășurării Olimpiadei de iarnă program regional al TVR Timișoara va avea o durată redusă pentru a permite difuzarea transmisiilor sportive în direct.
Luni, 18 martie 2002
17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.30 Teleaudiția 18.30–19.00 Români de lîngă noi.

Marti, 19 martie 2002

17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.25 Spații subiective 18.25–18.40 Manualele alternative (anchetă TV) 18.40–19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 20 martie 2002

17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.00 Grădina tranziției 18.00–18.40 Muzică populară 18.40–19.00 Banatica (emisiune în limba maghiară).

Joi, 21 martie 2002

17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.00 Economia Încotro? 18.00–18.40 Lege pentru toți 18.40–19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 22 martie 2002

17.00–17.30 Știri regionale 17.30–18.00 Pe fază 18.00–19.00 Dedicții muzicale.

Sâmbătă, 23 martie 2002

17.00–17.30 Știri regionale 17.15–17.20 Gratzi Informator – revista presei săptămînale 17.20–18.00 În prelungiri (emisiune sportivă) 18.00–19.00 Timișoara internațional.

Duminică, 24 martie 2002

17.00–17.30 Locuri cu povești („Arhiva de altădată”) 17.30–18.00 Din aproape în aproape 18.00–19.00 Debut 50 plus.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro
e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

UMOR

Doi vecini discută între ei.
– Misterios om a fost Popescu, cel ce locuia în apartamentul 5.
– De ce?
– Niciodată nu s-a știut din ce afaceri a trăit, iar acum medicii nu au putut stabili din ce cauză a murit.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Balul românesc de „Mărțișor” închinat femeilor

Odată cu sosirea primăverii, pe data de 9 martie a avut loc balul românesc din Bichișciaba, cunoscut și ca balul Mărțișorului sau balul de Ziua Femeilor.

Petrecerea organizată de Autogovernarea românească și de Uniunea Ro-

mânilor din Bichișciaba a fost închinată în primul rând femeilor sărbătorite și anotimpului nou sosit. Astfel, organizatorii au așteptat fiecare femeie cu o garoafă, drept mică atenție și mulțumire din partea bărbătească.

După deschiderea festi-

vă a petrecerii, președintele *Gheorghe Gros* a dat cu vîntul lui *Pap János*, primarul orașului. Primarul, a salutat și el oaspeții, și și-a exprimat satisfacția față de activitatea vie a minorității lor naționale din oraș.

Copiii Școlii generale românești din Giula și elevii Liceului N. Bălcescu au prezentat un program folcloric românesc, îndrumați de profesorul *Ioan Ruja*. Pe lângă poeziile închinat femeilor, copiii au făcut primii pași de dans la acest bal, prezentându-ne de la dansuri și cîntece populare românești din Bihor, pînă la o scenetă modernă. Printre oaspeții invitați a fost și *Tiberiu Cioban*, Consulul Ambasadei Române de la Budapesta împreună cu familia.

Muzica a fost asigurată de naistul *Marksteiner Béla*, care a garantat o atmosferă plină de dans și veselie.

La tradiționalul bal românesc de „Mărțișor” din Ciaba s-au veselit împreună români, unguri și slovaci din Bichișciaba, Giula și alte

localități din împrejurimi. Atmosfera a fost veselă, degajată, plină de scînteile primăverii.

Oaspeții au salutat cu dans și cîntec românesc și unguresc anotimpul nou sosit, s-au bucurat împreună de noua primăvară!

Tünde Cefan

La cel mai românesc bal a lipsit publicul și muzica locală

Participanții balului românesc de la Micherechi nici de această dată n-au avut motiv să se plîngă de lipsa atmosferei românești. Muzica a fost asigurată de Frații Strugurei din Oradea și de cunoscute interprete ale muzicii populare românești.

Numele *Elenei Merișoreanu* are și astăzi o faimă în folclorul românesc. Cu *Florica Duma*, interpreta de la Oradea, publicul din sat s-a putut obișnui deja. Ceea ce s-a auzit de pe scenă a fost demn unui veritabil bal românesc, muzica de petrecere fiind tălmăcită cu mare sensibilitate. După cuvintele de deschidere, rostite de primarul dr. *Gheorghe Ruja* și directorul Casei de cultură, *Mihai Ardelean*, fiecare femeie a primit o floare,

ca semn al zilei consacrate sexului frumos.

În repertoriul muzical au fost incluse și melodii mult discutate în România: manelele. Acest gen, care se bucură de un public considerabil în țara-mamă, are și mulți adversari, spunîndu-se despre aceste cîntece și melodii că n-au nimic comun cu muzica românească autentică. Manelele au apărut însă cu multe secole în urmă pe la curțile boierești din Țara Românească. Fără să vrem să spunem ultimul cuvînt în această problemă, cert este că melodiile acestea cu influențe balcanice au o mare trecere și la acea pătură de tineri români din Ungaria care mai manifestă interes

pentru muzica românească de dincolo de graniță.

Cel care are experiențe legate de balurile românești din Micherechi a putut observa însă și câteva aspecte neliniștitoare. Prima este că a cam lipsit publicul. Numărul participanților din loc nu a depășit numărul oaspeți-

lor de la masa de protocol. Dezinteresul publicului micherechean a fost surprinzător de mare față de anii trecuți. Dintre cei maximum 50 de localnici au lipsit tinerii, care în anii precedenți au contribuit în mare măsură la buna dispoziție și care au interpre-

tat și în afara scenei, în sală dansurile din loc, prin care comuna Micherechi a devenit cunoscută atât în țară, cât și în străinătate. Mai mult chiar: nici acei puțini localnici veniți la bal nu puteau dansa tradiționalul „ardelenesc” sau „mîinîțălu” deoarece, poate pentru prima dată în istoricul balurilor românești din Micherechi, au lipsit total melodiile din loc, prin care petrecerea românească și-a căpătat un aspect aparte. Pînă acum momentele culminante ale balului au fost întotdeauna acelea care au antrenat publicul din loc la dansul strămoșilor. Absența dansatorilor și muzicanților din Micherechi a semnalat că în mișcarea de păstrare a tradițiilor din localitate nu este totul în ordine.

T. Boca

FOAIA
românească
15 MARTIE 2002
www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Ruja. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cit și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. A megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.